

MEGTÉRÉS – AZ ISTEN SZÜRETJE

„Vagy legyetek jó fák, és teremjeteK jó gyümölcsöt, vagy legyetek romlott fák, és teremjeteK romlott gyümölcsöt; mert gyümölcseről ismerik meg a fát... TeremjeteK hát megtéréshez illő gyümölcsöket.”

Máté evangéliuma

KALENDÁRIUM
OKTÓBER – MINDSZENT HAVA –
ŐSZHÓ – MAGVETŐ HAVA

Október – Tisri hónap 10. napja (szeptember 15. és október 10. között) - Jom Kipur - Az engesztelés napja

Ez az ünnep talán a legnagyobb a zsidó kultúrában. Nagyságát mi sem bizonyítja hitelesebben, mint maga a zsidó társadalom, amely egy teljes hónapot és még tíz napot szentel az ünnepre való felkészülésre. Az ünnepet mintegy felvezeti a *ros hásaná*, és levezeti a nem sokkal később tartott *hosáná rábá* (a szukkót utolsó napja). A *Jom Kipur* ünnep héber szavának jelentése: engesztelő nap. Alapja a Bibliában található: „*A hetedik hónap tizedikén engesztelőnap legyen, szent gyülekezés, sanyargassátok lelketeket*” (3Móz 23,27). A Tóra „a szombatok szombatjának” is nevezi, ezzel fejezve ki különös jelentőségét. Egész napos (25 óras) teljes böjttel, igaz megtéréssel és imával kérnek megbocsátást a zsidók Istentől az elmúlt esztendőben esetleg elkövetett bűnökért.

Október – Tisri hónap 15-21. (szeptember 20. és október közepe között) - Szukkót - Sátoros ünnep

A *Szukkót* (*Sátoros ünnep*) eredetileg a termés begyűjtésének volt az örömnépe. Erre mutat az ekkor lengtetett csokor: pálma (luláv), citrus (etrog), mirtusz és szomorúfűz. Négy eleméből kettő (a pálma és a citrus) zsidó szimbólumokká lettek már az ókorban, különösen a sírköveken. Az ünnep második értelme: emlékezés a pusztai vándorlásra. Ezért állítanak fel sátrat a zsidók. Az ünnep utolsó napja a Szimchát Tóra (a Tóra öröme). A Tóraolvasás egyéves ciklusa ezen a napon fejeződik be és kezdődik újból. A gáonikus időkben, a IX. századtól kezdték ünnepelni Babilóniában. Palesztinában Májmoni Ábrahám koráig (XIII. század) még a hároméves ciklus járta. Az összes Tóratekerccset kiemelik ilyenkor a frigyszekrényből, és hétszer körüljárják velük a zsinagóga belső terét. A gyerekek zászlókat visznek. Akit a Tóra befejezéséhez hívnak fel, a chátán Tóra (a Tóra vőlegénye); akit az újrakezéshez, chátán berésít (a kezdés vőlegénye); akit a prófétai olvasmányhoz, chátán máftir (a befejező részt olvasó vőlegény) címet kapja.

Október 1. - A MET hivatalos bejegyzésének 31. évfordulója

A MET 1981. október 1-jén került bejegyzésre. A MET tagjai az 1970-es években az Magyarországi Metodista Egyházban az akkori diktatórikus hatalom és annak állambiztonsági gépezete által keletkeztetett

belső feszültség és az anyaegyház pártállami tényezőkkel kollaboráló vezetőinek magatartása következtében kényszerültek rá arra, hogy új egyházi közösségben folytassák hitvalló tevékenységüket, kitéve magukat eközben a hitben fogant ellentmondásukért őket sújtó rendőrségi és közigazgatási zaklatásoknak, köztük a kilakoltatásnak, istentiszteleti helyiségeik elvételének, felfüggesztett börtönbüntetéseknek és más egyéb kellemetlenségnek. A kitaszítottak a legvégsőkig elmenően igyekeztek még formailag is őrizni metodista identitásukat. Ezt juttatja kifejezésre a tudatosan választott *Magyarországi Evangéliumi Testvérközösség* önmegnevezés is. Miután az állampárti kényszer közepette az eredeti metodista megnevezést nem tarthatták meg, mert az Állami Egyházügyi Hivatal szerint két metodista egyház úgymond nem létezhetett, olyan nevet kerestek, amelynek mozaikszavával, a metodista szó kezdetét jelző MET-tel is demonstrálhatják metodista hitvallási elkötelezettségüket. Ebben a hónapban illik pár, a MET eddigi múltjával kapcsolatos eseményről megemlékezni felsorolásként:

1985. október 1-jétől egy kisebb idősök otthona üzemelt pár évig a MET kisvárdai épületében, 1994 októberében befejeződik a Könyvesház építése, 1998. október 3-án kerül felszentelésre a békásmegyéri templom, 2003. október 12-én Vadászi Ilona lelkész nő nyugdíjba vonulása alkalmából búcsúztató ünnepséget rendeznek a kispesti kápolnában, 2005 októberében a Budaörsi Önkormányzat a MET-nek ítéli 48 férőhelyes időszotthonának működtetési jogát, 2006. október 1-jén emléktáblát helyeznek el Kispesten, abban az utcában, ahol négy évig utcai istentiszteletek folytak, 2006. október 1-jén ünnepi istentisztelet keretében kerül bemutatásra az erre az alkalomra írt „Csodálatos országban” c. kantáta, 2007. október 28-án Méltóság Napja-címmel programsorozat indult a kispesti kápolnában, 2009. október 7-9.: Az éves közgyűlés határozata alapján Lakatos Ankát a közgyűlés szavazati joggal rendelkező roma referensévé választja, 2010. október 8-án ifj. Iványi Gábort a Szegedi Egyházközség lelkészévé szentelik.

Október 1. - Idősek Világnapja

Az ENSZ közgyűlése 1991-ben nyilvánította október 1-jét az Idősek Világnapjává. Napjainkban kb. 600 millió hatvan év feletti személy él a világon, számuk 2025-re akár meg is kétszereződhet, éppen ezért a gyorsan öregedő világban az idősek sokat segíthetnek – önkéntes munkával, tapasztalataik átadásával. Az Idősek Világnapján ezúton is nagy tisztelettel és szeretettel köszöntjük a MET szociális intézményeinek idős lakóit: Budaörsön, Békéscsabán, Esztergomban, Hetefejércsén, Szolnokon!

(folytatás a 34. oldalon)

Tartalom

KALENDÁRIUM – Október	2
BIBLIAI GONDOLATOK	
A Lélek gyümölcseiről (<i>Iványi Gábor</i>)	4
AKTUÁLIS	
A szőlő a Szentírásban (<i>Bereczky Géza</i>)	5
ÜNNEPEINK	
Gondolatok a reformációról – a kezdetek (<i>Vattamány Gyula</i>)	6
AMIRŐL BESZÉLNEK	
Kis örmény történelem az Édentől a baltás gyilkosig (<i>Bereczky Géza</i>)	7
AZ EGYHÁZTÖRTÉNELEM NŐALAKJAI	
Wittenberg hajnalcsillaga (<i>Szabó Ildikó</i>)	9
HITÉPÍTŐ IRODALOM	
Arthur von Bergen önéletrajza (<i>Iványi Tiborné ford.</i>)	11
FÖLD KÖRÜLI TÖRTÉNETEK	
Utazás Magyarországra	14
IFI SAROK	
Rejtvény	15
ÉLETEK – PÉLDÁK	
August Landmesser és családja története (<i>kks ford.</i>)	16
BACH KANTÁTÁINAK NYOMÁBAN	
Lehet-e tövisről szüretelni? (<i>Göncz Zoltán</i>)	18
INTÉZMÉNYEINK ÉLETÉBŐL	
Bölcsödétől a felnőttképzésig – Oktatási intézményeink 2. (<i>Tárkányi Adrien</i>)	19
ÍGY ÍRUNK MI	
Kosarak és edények (<i>ifj. Iványi Gábor</i>)	21
ZSIDÓ ÉLET	
A tanulás szerepe a zsidóságban (<i>Schlesinger Hanna</i>)	22
HÍRMOZAIK	25
ÉLET ÉS IRODALOM	27
EGYPERCES ÁHÍTAT MINDEN NAPRA (<i>ig</i>)	28
ISTENTISZTELETI REND – Október	31
KIK VAGYUNK	
Wesley János, a tűzből kikapott üszök	32
ANNO	
Apróságok Wesley életéből	33
ÉLET ÉS VIDÁMSÁG	33
AJÁNLÓ	36
RÍMELŐ	36

IMPRESSZUM

Kiadja a Magyarországi Evangéliumi Testvérközösség * H-1086 Budapest, Dankó u. 11. * Telefon/fax: (06-1) 577-0515/577-0514 *
E-mail: ev@wjlf.hu * www.metegyhaz.hu * ISSN1216 7223 * Technikai számunk:0444 * Bankszámlaszám:OTP Bank Rt.: 11708001-
20520380 * Készíti a szerkesztőbizottság * Felelős szerkesztő: Iványi Margit * Felelős kiadó: Iványi Gábor * Éves előfizetési díj: 1440 Ft
* Egyes példányszám ára 120 Ft * Megrendelhető a kiadótól és a MET lelkeszi hivatalaiban.

BIBLIAI GONDOLATOK

„A fejsze pedig immár a fák gyökerére vettetett. Azért minden fa, amely jó gyümölcsöt nem terem, kivágattatik, és tűzre vettetik. Térjetek meg, mert elközelített a mennyeknek országa.” (Máté 3,10.2)

A Lélek gyümölcseiről

Keresztelő János „evangelizációja” nagy megrendülést és megdöbbenést váltott ki vallásos kortársaiból. Senki ne essék tévedésbe: nem a zsidóságból akart ő bárkit kikeresztelni, hogy kereszténnyé tegye az embereket – nem volt még kereszténység. Istenhit és vallásosság azonban létezett. Az emberek úgy képelték, hogy ha benne vannak Ábrahám szövetségében, azt a szövetséges Istennek is tudomásul kell vennie, függetlenül attól, hogy ez az életvitelükön meglátszódik-e. Olyan gyümölcsfák voltak, melyek a kert zöld felületét és árnyékos helyeit növelték, és nem vettek tudomást arról, hogy ez a vérbeli gazda számára legfeljebb másodlagos szempont lehet. A gyümölcs a fontos.

Mik is ezek az édességek? Egy helyen így beszél a Biblia: „De a Léleknek gyümölcse: szeretet, öröm, békesség, békétűrés, szívesség, jóság, hűség, szelídség, mértékletesség.” (Gal 5,22). Csakugyan, mit tud kezdeni a világ a kirívó keresztényekkel, akik a halálbüntetés kérdéséről a magzat sorsán át, az oktatási ügyekben, a diktátorok korlátlan támogatásán keresztül, az öltözködési és művészeti divatokon keresztül mindenben véleményt nyilvánítanak, de gyűlölködők, komor és savanyú ábrázatúak, békétlenek, összeférhetetlenek, türelmetlenek, idegengyűlölők és szegényellenesek, bosszút szomjaznak, egymáshoz sem hűségesek, és csak látszat szerint önmegtartóztatók? Tudom, komor a kép, de meglehet, nem állunk messze a valóságtól. Nincs azonban még minden veszve. A fa áll, élet kering benne, levelei zöldek, és elvben arra is alkalmas lenne, hogy gyümölcsöt hozzon. Keresztelő János példázata azt sugallja, hogy nem a gazdán, nem az élettani körülményeken és természeti adottságokon, hanem csakis a fa döntő elhatározásán múlik, hogy a jövőben a teremtettségéből adódó magatartást produkálja-e – vagyis áldást jelent-e kora környezete számára.

Az idő sürget, talán túl vagyunk már a kegyelmes Jézus példázata szerinti különleges gondoskodáson, a „még egy év” haladékon is. (Lukács 13,8) Legyen ez az őszünk a boldog és gazdag gyümölcsszedés emlékezetes ünnepe!

Iványi Gábor

*Kétféle ember van: azok, akik azt mondják Istennek:
“Legyen meg a te akaratom”, és azok, akiknek Isten
azt mondja, “Rendben, csináld, ahogy akarod”.*

C. S. Lewis

AKTUÁLIS

A szőlő a Szentírásban

A szőlő a Szentírásban a legfőbb gyümölcsök egyike. A mediterrán éghajlathoz jól alkalmazkodó bor- és szőlőfajtákat már a korai bronzkorban nagy mennyiségben termesztették. A köves hegyoldalakon teraszos művelést alkalmaztak komoly talaj-előkészítő munkálatokkal. A nagyobb kövekből peremet, kerítést és örkunyhókat építettek a tolvajok és madarak ellen. A szőlőtermesztés ismert központjai Szikem (maga a szó is „gazdag szőlőskerteket” jelent), Siloah, Eskol és Engedi voltak. A Karmel-hegy és a mai Jeruzsálem külvárosát képező Ain-Karim völgye is a lejtőin művelt híres szőlőskertekről kapta a nevét. Teraszaik máig őrzik az egykori intenzív szőlőművelés nyomait. A déli lejtők és a forró völgyek trópusi klímájában egyes szőlőfajták szinte vastag törzsű fává nőttek, hatalmas fürtöket hoztak. A szőlőszemek diónyi nagyságúra is megnőhettek. Az asztali szőlőket gyümölcsként fogyasztották, vagy aszalták. A szüret természetesen a Szentföldön is nagy ünnep, mint bárhol a világon.

Maga Noé földműves volt és szőlőt ültetett. Nevének jelentése egyes kutatók szerint: „az újbor hajósa” (1Móz 9,20), bár a közkeletű fordítás természetesen a „nyugalom” és a „vigasztalás”. A Teremtés könyvének ismert szőlőhöz kapcsolódó története Lót esete a leányaival, akik mivelhogy nem jutottak férfihez „az egész föld szokása szerint” leittatták az apjukat, hogy gyermeket szülhessenek. A Szentírás innen származtatja a moábitákat. Az Ószövetséget át- meg átszövik a szőlővel kapcsolatos képek és jelképek, a szőlőt dombok és hegyek kedvező fekvésű lejtőin telepítették (Ézs 5,1; Jer 31,5; Ám 9,13). Talaját felásták, a köveket kiszedték belőle (Ézs 5,2; 7,25). Sövényvel kerítették, hogy az állatok ne férjenek hozzá (Péld 24,31; Ézs 5,5; Mt 21,33). A csósz a kunyhóban vagy a toronyban tartózkodott (Jób 27,18; Ézs 1,8; 5,2; Mt 21,33). A tövek mellé karót vertek, vagy fügefára kötözték föl a szőlőt - innen a szőlőmondás békére és jólétre utalásul: a szőlője és fügefája árnyékában ül (1Kir 5,5; Mik 4,4; Zak 3,10). A töveket rendszeresen meg kellett tisztogatni (Ézs 5,6; 18,5; Jn 15,2), és a szőlőből is ki kellett irtani a gatz (Ézs 5,6; 27,4; Péld 24,31). A szőlőbe tilos volt egyebet is vetni (5Móz 22,9). Akinek a jószága más szőlőjében kárt tett, annyi kártérítéssel tartozott, amennyit a saját szőlője a legjobb esztendőben hozott (2Móz 22,4). Aki szőlőt

telepített, s még nem szüretelt, azaz nem élvezte munkája gyümölcsét, azt fölmentették a hadba vonulás alól (5Móz 20,6). Más szőlőjében egy-egy fürtöt meg lehetett enni, de a termést eltulajdonítani nem volt szabad (5Móz 23,25). Szüret után egyetlen gazda sem szedhette össze a maradékot, nem böngészhetett, a tőkén maradt fürtök és az elhullajtott szemek a szegényeket, az idegeneket, az özvegyeket és az árvákat illették (3Móz 19,10; 5Móz 24,21). Ha szombatév vagy jubileumi év volt, az a szőlőre is vonatkozott: pihentették, nem dolgoztak benne, nem is szüreteltek; ami magától termett, abból bárki ehetett annyit, amennyi egy napra való eledelnek elég (2Móz 23,10; 3Móz 25,3-11). A bibliai jelképek között Izrael az a *szőlőtő*, amelyet Jahve Egyiptomból áttelepített Kánaánba, hogy ott gyökeret verjen és terebélyesedjen (Zsolt 80,9-12). Más helyen Izrael szőlő, melyet Jahve telepített és gondozott (Ézs 5,1-4). A szőlőtermés elmaradása természetesen Isten büntetése (Ézs 16,10), miként az is, hogy a szőlő pusztulásnak indul, elvadul (Zsolt 80,13; Ézs 5,5). A szőlő vére eléggé gyakori kifejezés (5Móz 32,14), amely arra utal, hogy a vörös fajta is igen népszerű volt (Ézs 63,2), de Betlehem és Hebron környékén inkább a fehér fajtákat kedvelték. A szőlő fája csak tüzelésre volt alkalmas (Ez 15,2-6).

Az Újszövetségben Jézus áldozatának, a Jézus vérének a *bor* a jelképe, a katolikus szentmisében használt bor nyersanyaga, ezért a szőlőt ott eucharisztikus növénynek tekintik. A XVI. század reformátorai általában elvetették a katolikus egyház átlényegülési tanát, valamint azt a szokást is, hogy az úrvacsorát a közönségnek csak egy szín alatt, azaz csak a kenyér alakjában szolgáltatják ki; de arra nézve, hogy az úrvacsora szereztetési igéi („ez az én testem...”) miként értendők, egymás közt sem értettek egyet. Luther, Zwingli és Kálvin háromféleképpen értelmezte ezt a szakaszt. A MET álláspontja Zwingliéhoz áll a legközelebb, aki úgy tekintette a megtört kenyeret és kitöltött bort, mint a Krisztus halálára emlékeztető s a halálával szerzett üdvörlől a hívőket biztosító jeleket.

Az Újszövetségben a szőlővessző, tehát a megerősödött (fásodott) szőlőhajtás, a Jn 15,1-6 alapján a szőlővel, azaz Krisztussal egységben élő lélek jelképe. A Kánaánból szőlőt hozó küldötteket (4 Mz. 13) a keresztet hordozó Krisztus előképeinek is tekinthetők.

Bereczky Géza

ÜNNEPEINK

Gondolatok a reformációról – a kezdetek

1517. október 31-ének déli óráiban egy buzgó Ágoston-rendi szerzetes, az akkor még szerény méretű és színvonalú wittenbergi egyetem tanára nem szegényes ebédjének elfogyasztásával foglalatoskodott, hanem azzal, hogy a helyi vártemplom kapujára egy általa szerkesztett, 95 vitatételt felsoroló ívet szegezzen ki. Sem a tübingiai városka, Wittenberg békés lakói, sem az irat szerzője nem sejtették még akkor, hogy a déli csendet megtörő kopácsolás hangja egy európai méretűvé növekedő történeti eseménysorozat elindítója lesz.

Mit is tartalmazott ez a 95 tétel, és mi készítette vajon Martin Luthert, a 34 éves szerzetestanárt arra, hogy idejét ezek megfogalmazásával töltsse, majd hogy a tételek sajátos módszerrel történő publikálásával vitára készítse korának egyházi gondolkodóit és döntéshozóit? Először is Johannes Tetzelre kell gondolnunk, aki látványos pompával, pápai címerrel járta németföldet, hogy búcsúcédulákat árusítson, és ezzel járuljon hozzá az egyre éhesebb pápai kassza feltöltéséhez. Az egyházi tanítás szerint ezeknek a különböző árú okleveleknek a megvásárlásával, bizonyos bűnök esetében, bárki meg rövidíthette már elhunyt szeretteinek a tisztítóüzben töltött idejét, sőt, teljes bűnbocsánatot is nyerhetett a saját maga számára is. A német közvélekedés azonban – amelybe a főnemességtől a parasztságig mindenki beletartozott – úgy tekintett a búcsúcédulákra, mint a római pápai hatalom visszaéléseinek, az egyházi vezetők képmutatásának, az emberek üdvétségén nyereszkeskedő klérus gátlástalanságának és egy igazságtalan status quo rögzültségének szimbólumaira. Luther a tételeiben nem „beszél ki” az egyházból, eszébe sem jut új vallási mozgalom elindítása. Elfogadja az egyházszervezet intézményesült formáját, viszont tisztázni igyekszik a Biblia bűnbánatra, bűnbocsánatra és isteni kegyelemre vonatkozó tanítását, és annak egyházi jogi összefüggéseit. Az is kiviláglik a tételekből, hogy mi bősztette úgy fel a kegyes szerzetest. Tetzel és hívei ugyanis nem átalították olyan egyszerű, de káromlásba hajló rigmusokkal hirdetni a bűnmegváltás lehetőségét – eleveníti fel Luther –, mint „mihelyt a lábába dobott pénz megcsörren, a lélek azonnal a mennybe száll”, vagy „a pápai búcsúk akkorák, hogy feloldozhatják az embert, még ha valaki az Istenszülő (Máriát) erőszakolta volna

is meg”. A felháborító rigmusokkal és gyakorlattal szembeállított lutheri érvek középpontjában a 35. és a 36. pont áll: „Nem keresztyénséget prédikálnak, akik azt tanítják, hogy aki lelkeket akar kiváltani vagy gyónási kiváltságot vásárolni, annak nincs szüksége töredelemre./Minden igazán szíven talált keresztyén részeseül a

bűnhődésnek és a vétkeességnek teljes elengedésében búcsúcédula nélkül is.” A legnagyobb hatást azonban Luthernek az a gondolata gyakorolta a kor embereire, mely szerint a bűnöket csak Isten bocsáthatja meg, a pápa csak a saját maga vagy az egyházi törvények által kiszabott büntetés alól mentesíthet, így a cédulák árusítása (ha helytelen tanítással jár együtt) jogtalan.

Luther tette lavinát indított el, gondolatai futótűzként terjedtek: végre valaki képes volt megfogalmazni nemcsak a mindenkit egyre inkább foglalkoztató kérdéseket, hanem azokra meggyőző válaszokat is tudott adni. De a megállíthatatlan népszerűség-növekedés oka leginkább az volt, hogy Luther a vallás nyelvén fogalmazott meg forradalmi gondolatokat: bibliai nyelven ingatta meg a korabeli társadalmi status quot, és vonta kétségbe a pápai túlhatalom legitimitását. Úgy látszik, a reneszánsz kultúrával átítatott Európában elérkezett az idő, amikor többé már nem lehetett büntetlenül huzamosabb ideig gyermeki együgyűséget feltételezni széles néptömegekről. Egy mindenki által hozzáférhető autoritás szavain ezentúl bárki lemérhette az egyházi tanok súlyát és hitelét: Luther legfontosabb elvei a *sola Scriptura* (vagyis az „egyedül a Szentírás”), valamint a *sola fidei* (vagyis „egyedül hit által) lettek. Egyre-másra készültek a nemzeti nyelvekre lefordított Bibliák, és terjedtek az anyanyelven elhangzó prédikációk is.

Luther szobra Wittenbergben

Vattamány Gyula

**AMIRŐL BESZÉLNEK
KITEKINTŐ**

Kis örmény történelem az Édentől a baltás gyilkosig

Kis örmény történelem az Édentől a baltás gyilkosig Örményország az egyik legősibb történelemmel rendelkező állam, olyannyira, hogy vannak olyanok, akik még az Édenkertet is ide képzelik. Mindenesetre az Araráton, az örmények szent hegyén „ért földet” a vízözön után Noé bárkája, a régészek állítása szerint pedig kétségbevonhatatlan bizonyítékok vannak arra, hogy Örményország az emberi civilizáció kezdetei óta lakott. Talán Örményország a sumer feljegyzésekben említett Aratta, mindenesetre az biztosabbnak tűnik, hogy a bronzkorban hettiták és hurrik is erre portyáztak. A modern Örményország fővárosát, Jerevánt I. Argisti Urartui király, az örmény királyságot az Orontida dinasztia alapította. Örményországban már 40 környékén léteztek keresztény közösségek és 301-ben a világon először itt vált államvallássá a kereszténység - valamivel előbb, mint Római Birodalomban.

Örményország először 438-ban veszítette el a függetlenségét. Történelme során néha még független is volt, de általában valamilyen autonómiát élvezett. Mivel Örményország két kontinens határán fekszik, számos inváziót kellett átélnie: egymást váltották a megszálló hatalmak - jártak itt a perzsák, a görögök, a rómaiak, az arabok, majd a bizánciak, volt itt a magyar történelemből is ismert tatár betörés, de hosszú török iga is, nem beszélve az orosz megszállásról. Az 1800-as évek elején Örményország egyik fele előbb perzsa, majd orosz hódoltsági terület volt, a másik felén pedig a török uralkodott, ahol az örményeknek eleinte bizonyos autonómiát adtak településeiken, ám később a keresztény örményeket egyre inkább elnyomták a mohamedán törökök. Amikor a XIX. század végén az örmények több jogot kezdtek követelni a török államtól, a szultán válaszul tömegmészárlásokat szervezett az örmények ellen, melyek során különböző becslések szerint 80 000 - 300 000 ember pusztult el.

Az Oszmán Birodalom összeomlásának a kezdete az ifjútörök forradalom volt, amely megdöntötte szultán trónját. Habár az örmények sokszor segítették a szultán elleni harcukat, 1915. április 24-én az ifjútörökök vezette kormány 200 örmény vezetőt tartóztatott le

Isztambulban, és ezzel elkezdődött az örmények elleni újabb megtorlás. Az örmény kisebbséget deportálás, vagyonekobbzás, kínzás, tömegmészárlás és éhínség sújtotta. A német nagykövét döbbenten jelentett a koncentrációs táborokról és a népirtásról. Jelentését elolvasták, és sajnós tanultak is belőle. Bár a győztes antant elhatározta a Török Birodalom felosztását és a győztes hatalmak elismerték Örményországot, ez a béke sosem lépett hatályba. 1920-ban zajlott le a heves török-örmény háború, amelybe beszállt a fiatal Szovjetunió is. A szovjet hadsereg Grúziával és Azerbajdzsánnal együtt Örményországot is megszállta. Törökország elismerte a szovjet fennhatóságot, cserébe szuverenitása alá került Kars, Ardaha, Igdir. Ezek korábban Orosz-Örményország része voltak. Sztálin egyébként éppúgy irtotta az örményeket, akárcsak a törökök, sőt, Azerbajdzsánhoz csatolta az örmények lakta Hegyi-Karabahot. Azerbajdzsán területét még 1828-ban osztották fel egymás között az oroszok és a perzsák. A kisebb rész jutott az oroszoknak, ekkor alakult ki az a képtelen helyzet, hogy az azeriek többsége - ma körülbelül 16 millió ember - jelenleg is az ország határain kívül, Iránban, Dél-Azerbajdzsánban él. Ma is lehetnek olyan elképzelések, hogy a két Azerbajdzsán egyesülhessen, most már Irán kárára. Sztálin mindenesetre a II. világháború

Ararát

idején szerette volna a két Azerbajdzsánt egyesíteni, sikertelenül. Kárpótlásul elvtelenül támogatta Azerbajdzsánt az örményekkel szemben.

1988-ban az addig elnyomott feszültség felszínre tört: a hegyi-karabahiak tüntetéseken követelték az Örményországgal való egyesülést, amelyet a terület tanácsa hivatalosan is kezdeményezett az azeri és az örmény törvényhozásnál. A kezdeményezés zavargásokhoz vezetett: örmények tucatjait ölték meg. 1989-ben elhatározták az Egyesült Örmény Köztársaság megalapítását, amelyet a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa alkotmányellenesnek minősített és elutasított. Ám a Szovjetunió felbomlott, független lett Örményország és Azerbajdzsán is. 1991 szeptemberében Hegyi-Karabah kivált Azerbajdzsánból, amit katonai erővel próbáltak meg megakadályozni. Fokozatosan fölénybe kerültek az örmények, a terület csaknem egésze örmény ellenőrzés alá került. Az azerbajdzsáni kormányzat erre úgy gyakorolt nyomást Örményországra, hogy leállította a vasúti és légi közlekedést Azerbajdzsán és Örményország között. Ezzel megbénult az örmény gazdaság áruinak 85%-át szállító vasúti forgalom. 1993-ban Törökország is csatlakozott a blokádhoz. 1994-ben Oroszország sikertelenül közvetített az Örményország és Azerbajdzsán közötti béke létrehozásának ügyében. Hegyi-Karabah parlamentje 1996-ban függetlenné nyilvánította az országot. Örményország továbbra is igényt tart Azerbajdzsán területén lévő, örmények lakta tartományra, ám emiatt az

örmény-azeri határ zárva van. Nem ritkák a fegyveres összecsapások, a harcokban az örmények és az azeriek is fájdalmas veszteségeket szenvednek. „*Soha nem fogunk engedményeket tenni országunk területi egységét illetően. Azerbajdzsán területi egysége sérthetetlen. Hegyi-Karabah soha nem kap függetlenséget*” – mondta a most már nálunk is hírhedt Alijev azeri elnök 2008 januárjában. „*Hegyi-Karabah függetlensége visszafordíthatatlan, a terület sohasem lesz újra Azerbajdzsáné*” – jelentette ki Szargszjan örmény elnök 2008 tavaszán. S hogy a két nép közti gyűlölet milyen mély, arról a közelmúlt véres eseményei is tanúskodnak. *(Mint köztudomású, Magyarország 2012 augusztusában átadta Azerbajdzsánnak azt az azeri férfit, aki 2004-ben egy örmény állampolgár meggyilkolásáért kapott életfogytiglani büntetést. Hazájában a gyilkost azonnal szabadlábra helyezték, nemzeti hősként ünneplik, és magas állami elismerésben részesítették. Safarov 2004 februárjában egy hipermarketből beszerzett baltával megölte örmény hallgatótársát Budapesten, a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Hungária körúti kollégiumában. Állítólag azért végzett Gurgen Margaryannal, mert korábban provokálta őt, és meggyalázta nemzeti jelképeit. Safarovot 2007-ben életfogytig tartó börtönre ítélte a magyar bíróság, legkorábban harminc év múlva szabadulhatott volna itthon. Magyarország ezen lépése hatalmas vihart kavart hazai és nemzetközi szinten is. A szerk.)*

Bereczky Géza

Igazság-hazugság

„Odi, Oodii...” (Halló, van itthon valaki?) Fejemet kidugom az ajtón. A kapu előtt egy férfi áll. Ruhája szakadt, és gyűrött papírlapot tart a kezében. Mit akarhat tőlem? – cikázik át a fejemen, miközben kimegyek a kapuhoz. „A feleségemet szélütés érte. Nem vagyunk idevalósiak és nincs mit ennünk.” Egy cédulát nyújt felém, melynek láthatólag felesége egészségi állapotát kell igazolnia. Az ilyen céduláknak már nem hiszek. Mindig mindenkinek van valamilyen papírja, vagy rendelkezik valami mással, ami igazolhatná „történetét”. Végző soron azt szeretnék elérni, hogy a fehér embertől minél több pénzt szerezzenek. Minél szomorúbb a történet, annál nagyobb sikert könyvelhetnek el maguknak. Pénz általában nem adunk, hiszen a mi kis városunkban is számtalan kocsmá található. Sokan itt költik el a pénzüket. Megyek hát Brittához, és kérek tőle némi ennyivalót, hogy a szegény embert ne kelljen üres kézzel elküldenem. Mint „gazdag fehér emberek”, valahogy mindig érzünk egy kis büntudatot – még akkor is, ha hazudnak nekünk. Azután még felajánlom neki, ha pénzre van szüksége, holnap jöjjön el, mert akkor napszámában dolgozhat nálunk. Az ilyesmi mindig jól hangzik és együttérzést mutat. Úgysem szoktak újra eljönni.

Néhány nap múltával egy „távoli szomszéd” jár arra, egy villanyszerelő. Azzal bízták meg, hogy napelemes szivattyút szereljen fel, de pont nincs pénze, hogy odautazhasson. Nehezen mondok nemet, ezért a jóember megkapja a pénzét - tulajdonképpen lehetne több eszem. Nagyon megörül, és még aznap hoz nekem néhány citromot. Két nappal később újra megjelenik. A munkát nem tudta teljesen befejezni, mert hiányzik még néhány alkatrész. Két nap múlva megkapja a fizetését. Még egyszer szüksége lenne egy kis pénzre. Összesen már 15 eurót kölcsönöztem neki – zambiai viszonylatban szép kis összeg. Ezzel még nincs vége. Másnap megint ott áll a következő történettel. Már nem is nagyon figyelek oda. „... kérem, segítsen... Csak még most, utoljára!”

Türelmemnek vége. Ma hoztam el a bútoraimat. „Sajnálom, ma vásároltam bútorokat és ezért nincs több pénzem. Nem tudok adni.” Csalódottan távozik.

Azóta többször is járt erre. A találkozások mindig hasonlóan folytak le. „Helló, hogy vagy?” „Hogy van a családod?” „Mennyivel tartozom még neked?... Ma kapom meg a pénzt. Ma este elhozom. Addig tudnál még egy keveset kölcsönadni?”

(folytatás a 10. oldalon)

AZ EGYHÁZTÖRTÉNELEM
NŐALAKJAI

Wittenberg hajnalcsillaga

Luther felesége, Bora Katalin (1499-1552)

Bora Katalin elszegényedett német nemesi családból származott. A kislányról való gondoskodás szinte egyetlen módja, hogy egy bencés iskolakolostorba adták őt, ahol az apátnő (Katalin nagynénje) pártfogásába vette. Katalin itt tanult meg írni és olvasni, valamint itt sajátította el a latin nyelvet is. 15 évesen tette le apáca fogadalmát. A csend és az engedelmisség határozta meg a kolostor lelkiületét. Magdalena von Staupitz, akinek az édesapja Luther szellemi atyja volt, együtt nevelkedett Katalinnal. Elképzelhető, hogy rajta keresztül jutottak be a reformáció hírei és írásai a kolostorba. Ezek hatására egyre többen ismerték fel: nem kell, hogy az akaratuk ellenére rájuk kényszerített sorsot éljék. Kilencen határozták el, hogy elhagyják a nimbscheni kolostort. Luther megtudta szándékukat és segítette őket. A kolostorból való szökés és szöktetés nem volt veszélytelen vállalkozás, hiszen a katolikus György herceghez tartozó területeken halálbüntetés járt azért, ha valaki megszöktetett egy apácát a kolostorból.

Nagypéntek éjszakáján történt a szöktetés, amikor élelmet szállítottak a kolostorba, és kiszállításkor a megüresedett heringes hordókba bújtak az apácák, így tudtak eljutni húsvét hajnalára Wittenbergbe.

Luther Márton a kilenc elszökött apáca segítségére sietett, és Wittenberg jegyzőjének a házába szállásolták el őket. Bora Katalin is itt kapott szállást, itt lett házvezetőnő, és segített Lucas Cranach (a kor híres festője) és Barbara asszony háztartásában, illetve a gyerek körüli teendőkben.

Ekkor Luther még úgy gondolta, hogy hűséges marad szerzetesi fogadalmához, bár elhagyta a kolostort. Arra gondolt, vagy hazaküldi a szökött apácákat, vagy megpróbálja férjhez adni őket. Bora Katalin iránt két fiatalember is érdeklődött. Az egyiket, aki egy nürnbergi patrícius családnak volt a gyermeke, szülei tiltották el származása miatt Katalintól, a másikat viszont Bora Katalin nem szerette, nem akart hozzámenni feleségül - mást szemelt ki magának...

Luther egyik barátjának megemlítette, hogy legszívesebben Luther Mártonhoz menne feleségül. Ezt a kis titkot megsúgták Luthernek is, aki attól kezdődően egyre gyakrabban tett látogatást a Reichenbach házban...

Végül elvette feleségül a nála 17 évvel fiatalabb Katarinát (Katalint). 1525. június 13-án kötött házasságuk általános meglepetést keltett. Luther barátai helytelenítették a házasságot, köztük Melanchthon is, aki „szerencsétlen cselekedetként” értékelte ezt a lépést, és az egész reformáció ügyét látta veszélyeztetve általa.

A választófejedelem nászajándékként Luthernek adta tulajdonul az egész kolostort, az egyetem egy aranyozott ezüst serleget ajándékozott neki. Még Magyarországról is küldtek a lakodalomra egy hordó tokaji bort. Ez a házasság a barátok és ismerősök minden aggodalma ellenére Luther egyik legszerencsésebb lépése volt. Luther hamarosan felismerte, micsoda kincsre lelt Katarinában. A harcias reformátor gyengéd szavakat keresett a mellette álló asszony iránt érzett szeretetének kifejezésére. Becézgette feleségét, hol azt mondta, hogy „Wittenberg hajnalcsillaga”, hol „meine liebe Kathe”, máskor meg „Herr Kathe”. A legkülönbözőbb szavakkal szereti őt, és elismeri, hogy olyan asszonyt kapott, akit nem adna oda senkiért.

Katalin átvette a volt Ágostonos kolostor irányítását. Rendbe hozta a háztartást, biztosította a családi kasszát, kosztosokat fogadott, földet bérelt, sört főzött. Kata asszonynak köszönhető, hogy a lepusztult falak helyére otthonos, meleg családi fészek került. Sokoldalúságára, leleményességére, talpraesettségére gyakran volt szüksége Luther mellett. A zárt kolostort nyitott, étellel teli otthonná varázsolta. Kitűnő kertésznek bizonyult, állatokat tartott, a szekrényeket ruhával és ágyneművel, a pincét borral és télirevalóval töltötte

meg. Olyan jól gazdálkodott, hogy a félretett összegekből kisebb birtokot vásárolhattak, amelynek terményei szintén bevételi forrásként szolgáltak a növekvő család számára. Egyszer tréfásan azt mondta férjének: „*Hét részre kell magamat osztanom, és hét hivatalt ellátnom, mert én 1. földművelő, 2. sörfőző, 3. szakácsnő, 4. fejő-lány, 5. kertész, 6. vincellér és minden wittenbergi kol-dus alamiznaosztogatója és 7. Doctorissa is vagyok, egy híres ember felesége, akinek iparkodnia kell, hogy méltó legyen híres férjéhez, s 200 Ft fizetésből sok vendéget kell tudnia megvendégelni.*”

A házat csakhamar benépesítette hat gyerek: három fiú és három kislány született. A kislányok közül csak egy élte meg Bora Katalin halálát. Kettő már nagyon fiatal korban elhunyt. A fiúk jogi pályára mentek, illetve egy papi pályára készült.

Bora Katalin elkísérte egyházlátogató útján Luthert, ott volt a Zwinglivel való marburgi vitáján. Koburgban az ágostai birodalmi gyűlés lefolyását férjével együtt várja be. Elkíséri Schmalkaldenbe, ahol az egyetemes zsinaton való részvétel feltételeiről tárgyalt Luther.

Kapcsolatuk milyenségéről több dokumentum is árul-kodik. Luther kedves, évődő hangú leveleket ír Katalin-nak. Az egyik, amely nem sokkal halála előtt íródott így hangzik: „*Az én kedves feleségemnek, Doktor Luther Katalin önmártírnak Wittenbergben. Az én kegyelmes feleségem kezeihez és lábaihoz... Olvasd kedves Katám János Evangéliumát és a Kis Kátét, melyről egyszer azt mondtad, Hogy: 'Hiszen ebben a könyvben minden én-rólam szól.' Mert Te aggódsz még a Te Istened helyett is éppen úgy, mintha ő nem volna mindenható, mintha*

nem tudna tíz Márton doktort is teremteni, ha ez az egy öreg belefutna a Saale folyóba... Hagyj békében az aggódásoddal. Mert jobb Valaki visel rám gondot, mint Te és az összes angyalok.”

Luther négy évvel halála előtt arra az elhatározásra jutott, hogy megírja a végrendeletet, amely biztosítja majd élete végén családjá sorsát. Örökösének Katalint nevezi meg: „*Azt akarom, hogy ne ő lesse a gyermekek kezét, hanem azok az övét, és hogy azok őt megbecsül-jék és neki engedelmességeskedjenek amint Isten rendelte.*” Egészen kivételes hang ez abban a korban.

Luther halála (1546. február 18.) után, amikor V. Károly császár elfoglalta Wittenberget, Katalin elhagyta a várost, de már 1548-ban visszatért oda. Megélhetése nehéznek bizonyult, hiszen schmalkaldeni háborúban elveszti leghatalmasabb pártfogóját, a szász választófe-jedelmet. A mansfeldi grófok sem adják meg a beígért 100 Ft évi járadékot. Kénytelen kis birtokától megvál-ni. Kosztos diákok étkeztetésével tartotta fenn család-ját. A német parasztháború, illetve a himlőjárvány és pestisjárvány pusztított Németországban, ezért Bora Katalin Magdeburgba menekül, majd onnan vissza-megy Wittenbergbe. 1552-ben kitör Wittenbergben is a himlőjárvány és a családját, gyermekeit féltve Torgau-ba menekült. Az úton a lovak elszabadultak, leugrott a kocsiról és egy fagyos árokba esett, ahol nagyon meg-fázott. Tüdőgyulladásából már nem épült fel. 1552. de-cember 20-án hunyt el Torgauban.

Utolsó szavai ezek voltak: „*Úgy csüngök az én Ura-mon, mint bojtorján a ruhán*”.

Szabó Ildikó

(folytatás a 8. oldalról)

„Nem!” - De ezt csak magamban gondolom, a számon más jön ki: „Nagyon szívesen megtenném, de most előbb hadd zárjuk le az egyik üzletet. Utána szívesen adok megint kölcsön.” Errefelé mindig történeteket mesélnek. Ezek vajon hazugságok? Nekünk, keresztyéneknek nem kis gondot okoznak vele.

Britta a női bibliaórán is szóba hozta a problémát. Ábrahámról beszélt, aki Sárát Egyiptomban a nővéreként mutatta be (1Móz 12, 10-20) Részben igaza is volt, de nem teljesen. Az asszonyok megállapították, hogy ők is így járnának el. Inkább mellébeszélnek, semmint veszélyeztetnék valakivel a kapcsolatukat. Ha valaki kér tőlük valamit, amit nem akarnak odaadni, inkább egy történetet találnának ki, de nem vágnának kemény NEM-et a másik arcába. Még saját gyermekeiknek is ígérnének édességeket bizonyos feladatokért, pedig nincs is nekik.

Véleményem szerint azonban két alapvetően különböző helyzetről van szó, amelyeket világosan el kell választanunk. Egyik esetben az ez emberek egy kitalált történettel előnyökhöz szeretnének jutni (pl. hamis ígéretet tesznek gyermekeiknek, vagy szomorú szenvedéstörténetet találnak ki a „fehéreknek”). Az indíték tehát önző. A másik esetben saját kultúrájuk játékszabályain belül udvariasan viselkednek. Nem a saját előnyükről van szó, hanem arról, hogy a másik emberrel tisztelettel bánjanak és nagyrebecsül-lésükről biztosítsák.

A zambiai keresztyéneknek nem könnyű a mindennapokban helyes magatartást tanúsítaniuk. Pl. amikor a Biblia azt mondja, hogy „ne hazudj!”, az igazság azonban kockára tenné a szomszédoddal vagy barátoddal való kapcsolatot. Másrészt a másik ember sem ostoba. A második esetben a (kitalált) elutasítás ellenére is tudja: „Kapcsolatunk jó, a másik kedvel engem, még ha most nem is akar semmit sem adni nekem.” Ezt nem tekintik tehát hazugságnak. A tulajdonképpeni válasznál sokkal fontosabb ilyenkor, hogy a kölcsönös kapcsolatot nem kockáztatták.

Néha azonban érnek meglepetések is. A szegény ember, akinek beteg volt a felesége, másnap valóban megint ott állt a kapu előtt és dolgozott nekünk. Elszégyelltem magam, mert újra be kellett látnom: a történet igaznak is bizonyulhat.

Hans-Peter és Britta Hertler (Zambia)

Fordította: Czövek Olivérné

HITÉPÍTŐ IRODALOM

Arthur von Bergen önéletrajza

(részletek)

Bejelentkezés nélkül

25 évig laktunk Delémont-ban, a gyülekezeti házban. A mellettünk levő telket megvásárolta egy vállalkozó, hogy lakótömböket építsen. Az illető – egyébként doktori címe volt – ajánlatot tett, hogy megvesz egy darabot a mi telkünkől, esetleg cserét kínál.

Megbeszéltük az ügyet a bizottságban, és én kaptam a feladatot, hogy a doktor úrral közöljem a döntést.

Jelentkeztem az irodájában, és szóltam a titkárnőnek, hogy a doktor úrral beszélni szeretnék.

„A doktor úrral való tárgyaláshoz időpontot kell kérni. A doktor úr nem áll mindenkor rendelkezésre” – magyarázta a titkárnő kicsit lekezelően.

Reméltem, hogy az ügyet azonnal el tudom intézni, de lenyeltem a csalódást, és megkértem a hölgyet: „Akkor legyen szíves időpontot adni! Az üzlet minkét fél számára fontos.”

Erre felfigyelt, és megjegyezte: „A doktor úr éppen a házban tartózkodik. Megkérdem, van-e ideje az ön számára.”

Néhány perc múlva már vissza is jött. „Szerencséje van – mondta -, amiben nem sokan részesülnek. A doktor úr hajlandó azonnal tárgyalni önnel.”

Miután a telek kérdését megbeszéltük, a doktor úr még egyszer hangsúlyozta, milyen szerencsém volt, hogy bejelentkezés nélkül maga elé bocsátott. Hazafelé ujjongott a szívem, nem csupán azért, mert a tárgyalás kielégítő módon zajlott, hanem sokkal inkább amiatt, hogy én bármikor bejelentés nélkül beszélhetek menyeyi Atyámmal. A titkárnő szavai így sokkal inkább visszhangoztak a szívemben: „Önök szerencséje van!”

Feledékenység

„Keressétek előbb Isten országát és annak igazságát, és a többi mind megadatik néktek” (Máté 6,33).

Delémont-ban évente tartottunk egy evangélizációt, egy bibliai tanfolyamot és egy három hetes konfirmációs oktatást. Sokan megfordultak a gyülekezeti házunkban.

Készséges hívó testvérek segítettek feleségemnek a sok munkában. A gyülekezeti teremnek mindenkor hívogató, vonzó állapotban kellett lennie.

A bibliai kurzus mindig novemberben volt. Péntek délelőtt dolgozatot írtak a résztvevők egy bibliai témával kapcsolatban, amit aztán délután és szombaton felolvastak. A jelenlevők minden dolgozat után kicserélték véleményüket a témáról. Gyakran igen értékes ismeretek kerültek felszínre, és sokan maradandó áldást vittek haza magukkal.

Természetesen a számos résztvevőt el is kellett látni. Különösen vasárnap telt meg a ház vendégekkel, mert akkor következett a fő esemény: egész napos konferencia közös ebédrel. Max Graf testvér, az akkori elnök is jelen volt ilyen napokon.

Vasárnap csendes szemrehányással illette az egyik férfitestvért: „Nem vettél részt a bibliai kurzuson”.

„Sajnálom – felelte az illető kicsit megszeppenve. – A kurzusról teljesen megfeledkeztem.”

Graf testvér mosolyogva jegezte meg: „Vannak emberek, akik már tavasszal, amikor a káposztát palántázzák, gondolnak a bibliai kurzusra.”

A megpirongatott testvér nem tudott mit kezdeni ezzel. Körüljártatta kérdő tekintetét.

Erre Max Graf megmagyarázta: „Itt, Delémont-ban lakik három egyedülálló nőtestvér, akik minden évben egy hordócska savanyú káposztát ajándékoznak a bibliai kurzus számára. A kurzust már tavasszal beletervezik az ültetésbe, mert a savanyú káposzta házi készítésű. Aztán ezek a testvérek a hozzávalót is elküldik, amire a kb. 40 vendégnek egy jó ebédhez szükségük van. Mindezt hálából azért, hogy Isten Igéjét lehet szabadon a szívekbe elültetni. Amit ennek a három testvérnek az élete kisugároz, az emlékezetben marad.”

Albert

Isten Lelke munkálkodott a fiatal szíveken a konfirmációs kurzus alatt. Voltak drága, áldott pillanatok. Az imaórákon visszatükröződött egyesek szívének állapota az imádságaikban.

Volt a fiúk közt egy Albert nevű bátortalan, csendes gyerek. Mindig nagyon figyelt. Aztán egy este jött a nagy meglepetés. A mi félénk Albertünk imádkozott. Megköszönte, hogy megtérhetett és békét talált Istennél. Ámultam ezen a csodálatos imádságon annál is inkább, mivel Albert előtte nem beszélt velem. Ennek végére kell járnom.

Még aznap este felkerestem a szobájában és megkérdeztem: „Mikor tértél meg?”

„Tavaly télen, az evangélizáción” – felelte.

„És mikor találtál békességet Istennel?”

„Épp ma délután.”

Szeme ragyogott az örömtől.

„Mondd el, hogy történt!” – bízattam.

„Írás közben eszembe jutott Róma 8,31: „*Ha Isten ve-lünk, kicsoda ellenünk?*” Megkérdeztem magamtól: Velem van Isten? Azt kellett látnom, hogy igen, Isten velem van. Hiszen tulajdon Fiát odaadta értem. És abban a pillanatban láttam, senki nem lehet ellenem. Isten gyermeke vagyok.”

Azon a napon félénk természete eltűnt. Vidám pajtása lett az összes jelenlevőnek.

Három hónap múlva telefonáltak.

Albert édesapja megtört hangon közölte: „Fiunk ma a kerékpárjával halálos balesetet szenvedett.”

Azonnal felkerestem a gyászoló családot. Albertet kerékpározás közben elkapta egy autó, melynek a vezetője a jeges úton elvesztette uralmát a kocsija fölött.

A szomorúság nagy volt, de nem reménytelen. Mikor Albert rövid életrajzát készítettük, édesanyja elővette Albert naplóját. Augusztus 2-án ez a bejegyzés állt: „Életem legszebb napja!” Leírta, hogyan ragyogott fel számára az üdvösség. Befejezésül újra: „Ez volt életem legszebb napja!”

A temetés napján jól megtermett, izmos férfi lépett oda hozzám a következő kívánsággal: „Külön helyet szeretnék kérni összes alkalmazottam számára. Albert mestere vagyok. Mára becsuktuk az üzemet, és megparancsoltam a munkásoknak, hogy figyeljenek jól a gyászbeszédre. Talán megtudjuk, mi tette Albertet olyan boldoggá.”

Ez a hentesmester jó bizonyítványt állított ki Albertről: „Örömmel elvégzett minden feladatot. Olyan volt ez a fiú, amilyen jó tanulót csak kívánhat az ember. Mindig csodálkoztam azon, ahogy megélte a hitét.”

Csupán három hónapig világhíhatott Albert mint Isten gyermeke a munkahelyén, és mégis sok ember számára áldás lehetett. Amit életében vetett, az gyümölcsöt terem az örökkévalóság számára.

Jubileum

Ha a fiatalok a konfirmációs kurzuson 3 héten át oktatást kapnak Isten Igéjéből, és közülük sokan életre szóló döntést tesznek Jézus Krisztus mellett, kialakul egymás közt is egy szoros kapcsolat. Felejthetetlen átélni, hogyan tapasztalják meg a barátok az üdvösséget, és lesznek új teremtsé. Ezekre az időkre szívesen gondol vissza az ember még évek múlva is.

1945-ben, amikor én döntöttem a konfirmáció előtt az Úr Jézus mellett, életem teljesen megváltozott. Velem együtt még sok társamnak abban a csodálatos tapasztalatban volt része, hogy Jézus Krisztus maga vitte fel bűneinket a keresztre, s ezért nekünk nem kell már felelnünk azokért.

25 év múlva egyik akkori társam, Werner írt mind a 37 egykori résztvevőnek, és meghívta őket hozzánk találkozóra. Felejthetetlen alkalom volt. Láthattuk, hogyan folytatta Isten szívünkben a megkezdett munkát, és örültünk neki.

40 év múltán ismét felbukkant a kívánság, hogy rendezünk újra ilyen találkozót. Most is Werner vette kezébe a szervezést. Volt azonban egy különös gondolata.

„Akkori oktatóink már nem élnek, de az 1945-ös évfolyam tanulói közül egy maga is oktató lett. Most tehát nem csak a saját kurzusunk tagjait hívjuk meg, hanem mindazokat a fiatalokat, akiket Arthur azóta oktatott. És most nem hívunk vendég kórust Délamont-ba az évi ünnepélyre, hanem alkotunk egy férfikart csupa egykori konfirmandusból, akiket Arthur szolgálati éve folyamán oktatott, és így ünnepeljük a jubileumot.”

Werner elvállalta azt a nagy munkát is, hogy kikeresi az összes címet és elküldi a sok-sok meghívót.

Az évi ünnep 1985-ben felejthetetlen esemény lett. Sokan fogadták el a meghívást, és egy 96 ifjú énekesből álló férfikar adta elő a szép énekeket, amik Isten kegyelméről és szeretetéről tettek bizonyosságot. Nem csak az én szívem ujjongott, hanem velem együtt sok résztvevő megerősödött, megszilárdult hívő életében. Én pedig felbátorodtam újra vetni tovább a csodálatos evangélium jó magvát. Isten Igéjének még ma is csalhatatlan hatása van.

Isten mellette áll, azért maradt életben

A hívők gyülekezetei alkalmainak csúcspontja Jurában mindig az évenkénti pünkösdi konferencia volt, és ma is az. Már fiatal éveimben ez a konferencia német nyelven Moutier-ben került megrendezésre a lövöldében. Tekintélyes csarnok van ebben a kisvárosban, amit használatba vehettünk. Az előkészületekben fiatalok és idősek, férfiak és nők buzgón és örömmel segítettek. Sok különböző összejöveteli helyről hordták össze a padokat, hogy elég ülőhely legyen a nagy teremben. A nőtestvérek pedig virággal, növényekkel díszítették. A korábbi években a virágot még a réten szedték. Az

élelmezés megoldására készséges konyhacsapat állt rendelkezésre. Az ételt a lövölde melletti nagy sátorban szolgálták fel. Az összejövetel péntek délutántól vasárnap estig tartottak. Az utolsó összejövetelt vasárnap este francia nyelven tartották.

A közelben és távolban lakók mind tudtak erről a tavaszi alkalomról.

„A *Cœur pur* már megint konferenciát tart.”

Közülük legtöbbször jóindulatúak voltak irántunk, és minden további nélkül tudomásul vették a kellemetlenségeket, a lármát, az utcán parkoló autókat. A sok külső látogató miatt a lövölde körüli utcák mindig sűrűn tele voltak parkoló kocsikkal. Kis köszönetről konyhai személyzetünk gondoskodott. A finom konferenciái leve ismert és híres volt, sok szomszéd jött tálakkal, kis vödörrel, hogy elvigyék a részüket.

A sok vendégnek, akik közül nem kevesen külföldről utaztak ide, éjszakai szállásra is szüksége volt. Gyülekezeteinkben minden család fogadott ezekben a napokban vendégeket.

Mint a gyülekezeti ház gondnoka természetesen minden munkából kivettem a részemet. Foglalt volt minden percem. Viszont a sok munka ellenére mindenki örült a konferenciának. Megtapasztaltuk, hogy Isten a közös munkát gazdagon megáldja.

Különösen felejthetetlen maradt számomra egy élmény Isten megőrző kegyelméről. Néhány férfitestvér neki látott, hogy a nagy sátort felállítsák. Ennél a munkánál majdnem végzetes baleset történt.

Egy testvér vállalta a felelősséget, és mindenki pontosan követte utasításait. Hogy a sátor biztonságosan álljon, nehéz, hosszú vasrudakat kellett a talajba verni. A felelős testvér megérdeklődte, beverhetjük-e a kb. 80 cm hosszú sátorcövekeket veszélytelenül, nincs-e a közelben föld alatti vezeték vagy csatornázás.

„Semmi veszély” – biztosították őt. Megerőltető munka volt beverni a rudakat a kemény talajba. S akkor felbukkant egy segítő kompresszorral.

„Segíthetek?” – kérdezte.

„Természetesen.” Élvezettel néztem, hogy tűnt el egyik rúd a másik után a talajban. Azonban hirtelen zavar támadt. Az egyik rúd beleütközött valamibe. Még vagy 20 cm kilátszott, és nem akart továbbmenni.

„Talán valami nagyobb kő van alatta – vélte az egyik testvér. – De a kompresszorral majd megoldjuk.”

Buzgó segítőnk szilárdan megragadta a fúrót, én pedig a védőlemeznél tartottam a készüléket. Az hirtelen megrándult és a hosszú cövek lecsúszott, mint egy üres térbe.

„Na végre!” – jegyezte meg a testvért elégedetten.

Rövid idő múlva egy autó száguldott felénk, és csikorogó kerekkel megállt.

A vezető izgatottan ugrott ki. „Mi történt?” – kiáltotta. Valamennyien értetlenül néztünk rá.

„Az elektromos művek központjában riadó volt – magyarázta az illető. - Megállapítottuk, hogy egy 16 ezer voltos magasfeszültségű áram vezetéke megsérült.”

Rájöttünk hát, mi volt az akadály lent a földben. Bizonyára elsápadtam, hiszen pusztá kézzel tartottam a kompresszor fém részét, s így közvetlen kapcsolatot jelentettem a föld és a 16 ezer voltos halálos áram között.

Időközben még többen érkeztek a központból, és szinte hinni sem akarták, amit elmondtunk.

„És valóban nem sérült meg senki?” – kérdezték hitetlenkedve.

A vezetéket természetesen ezalatt kikapcsolták, és a cöveket kihúztuk a földből. Megolvadt hegye bizonyította, hogy a bajt valóban mi idéztük elő.

Az urak az elektromos művektől zavartan csóválták a fejüket. „Hát ez csoda! Aki a kompresszort pusztá kézzel tartotta, normális körülmények közt most halott lenne.”

Az esetet mi szintén Isten csodájának tekintettük, és magasztaltuk jó mennyei Atyánkat. Persze Moutierban elterjedt az esemény híre. Csődöt mondott minden emberi magyarázat. A hitetleneknek is be kellett látniuk: ez Isten csodája volt.

A kocsmában is erről folyt a szó. Itt mondta aztán valaki: „Roppant egyszerű az egész. Ez a von Bergen Istent tudhatja a maga oldalán, azért maradt életben.”

HELYREIGAZÍTÁS

Lapunk augusztusi számának 23. oldalán (budaörsi intézményünk kapcsán) tévesen írtuk, hogy „Az intézménybe bekerülési költséget nem kérnek, az elhelyezésért, szolgáltatásokért havi rendszerességgel térítési díjat kell fizetni, melyet az intézmény vezetőjével beszélnek meg az idősek és hozzátartozók.”

A mondat újságban közölt második fele nem egyezik a valósággal és félreértésre adhat okot. Az érintettektől ezúton is elnézést kérünk. A Szerk.

FÖLD KÖRÜLI TÖRTÉNETEK

Utazás Magyarországra

Rendhagyó módon most nem mi „utazunk” külföldre, hanem az egyik holland önkéntes csoport beszámolóját adjuk közre – ahogy ők látták az itt töltött időt...

Már eltelt némi idő azóta, hogy 20 fős csoportként Magyarországra utaztunk munkavakációra. De még mindig a gondolatainkban őrizzük, ezért írjuk meg ezt a hírlevelet. Szeretnénk beszámolni az utunkról, megosztani a tapasztalatainkat és értékelni az eredményeket.

Az előkészület

Mihelyst az ötlet megszületett, hogy munkavakációra menjünk, rengeteg előkészületet kellett tennünk a megvalósítás érdekében. A múlt év végén terveink (a HOE¹-val együtt) konkréttá váltak, és az utazást megterveztük. Hogy ez megvalósulhasson, a csoporttagoknak több dolgot meg kellett szervezniük – anyagilag is. Például a ‘stroopwafel’ akciót (ami egy jellegzetes holland sütemény árusítását jelent) vagy ablakpucolást. A nem anyagi részéhez tartozott a csapatépítő tréning és az utazás részleteinek megszervezése. Ezek közé sorolható a HOE által tartott nap, ahol Magyarországról beszéltek nekünk.

Az utazás

Először is egy összegzés arról, hogy pontosan mi történt. Július 23-án, kora reggel utaztunk el Magyarországra. Miután Budapesten landoltunk, busszal Kisvárdára mentünk, ahová este érkeztünk meg. Miután jól kialudtuk magunkat, nekiláthattunk a munkának. Várt ránk néhány feladat. A legfontosabb ezek közül a falak előkészítése volt. Először le kellett kaparnunk őket, majd lesimítani egy olyan eszközzel, amit ‘blerf’-nek nevezünk (mert nem tudtuk, mi volt az, és ezt elég vicces szónak találtuk). Ez a feladat nagyon sok időt igényelt, de a végére minden fal nagyon sima lett és készen állt a festésre. A másik feladatunk a kert rendbetétele volt. Rengeteg faanyagot kellett felválnunk és kupacokba rendeznünk. Néhány tuskót kivágtunk fejszével. Az utolsó feladatunk pedig a külső falak lefestése volt.

Vendégeink Tiszakerecsenyben

Mindezekon a feladatokon kívül abban a szerencsében volt részünk, hogy kapcsolatba kerülhettünk a környéken élő emberekkel. Háromszor adódott lehetőségünk a találkozásra, főleg cigányok lakta helyeken, ahol együtt énekeltünk, és ahová némi ajándékot is vittünk. Utunk végén, miután szépen elbúcsúztunk a lelkésztől és családjától, Kisvárdáról Budapestre utaztunk. Dél körül érkezünk meg, és megmutatták nekünk az Oltalom Karitatív Egyesület épületét. Láttuk a hajléktalan központot és kórházat, meg a főiskolát. Ezután budapesti városnézésre indultunk. Egy rövid éjszaka után, augusztus 3-án keltünk útra Magyarországról, hogy hazatérjünk.

Tapasztalataink

Nagyon megkapó utazás volt. Minden szempontból élveztük. Jó volt olyan területre utazni, ahol a segítségünkre igazán szükség volt. Főleg a cigányok meglátogatása során a szegénység kérdése nagyon közel jött hozzánk. Amikor kövезetlen utat látsz elhanyagolt házakkal, ahol nem minden ablakban van üveg, ahol mezítlábas gyerekek szaladgálnak, és ahol egész családok töltik otthon a napot, mert nincs munkájuk, akkor elkezdsz gondolkodni, micsoda bőségben élsz. Azon túl, hogy láttuk a vidéket, és ilyen dolgokat, különösen az emberekkel való kapcsolat jelentett nagyon sokat. Mikor látod, hogy az embereknek sokkal kevesebbjük van, mint nekünk, de talán boldogabbak, ez gondolatokat ébreszt benned saját magadról. Különösen az a szeretetet, amit tőlük kaptunk? azt érezted, hogy

¹ Hulp Oost Europa – Segítsd Kelet-Európát, holland karitatív szervezet.

talán ez a legfontosabb indok, amiért érdemes ilyen útra menned.

Azon túl, hogy tetszett az ország és az emberek, jól éreztük magunkat a csoportban is. Csodálatos volt együtt dolgozni az épületben. Hatalmas élményt jelentett számunkra.

Eredmények

Amikor megérkeztünk, a háznak új teteje volt, de az épület többi része csupaszon állt, befejezésre várva. Nem voltak ajtajai, ablakai, és a falak durvák voltak. Mint már említettük a legnagyobb eredmény a falak előkészítése, simává tétele, a kert megtisztítása és a külső falak lefestése volt. Ott tartózkodásunk során építő munkások jöttek, és behelyezték a szobák ajtajait. Minden egész másképp nézett így ki (az ajtókkal), sokkal közelebbinek tűnt a befejezés. Tehát az út eredménye: egy sima falú épület ajtókkal, de ablak nélkül. Az utunk után egy másik csoport érkezett, az ő idejük alatt kerültek helyükre az ablakok. Az épület jelenle-

gi állapota szerint készen áll a használatra, noha sok munka van még az igazi befejezésig. A falakat le kell még festeni, a padlót lehelyezni, és bekötni a villanyt. Mégis nagyon örülünk, hogy a segítségünkkel az épület ilyen közel került a befejezéshez. A fő cél, hogy a lelkész és családja is beköltözhessen az épületbe a tél beállta előtt, reméljük, és azért imádkozunk, hogy ez megtörténjen. Szép megkoronázása lenne a munkánknak.

Köszönet

Szeretnénk mindenkinek megköszönni, aki segített abban, hogy ez a gyönyörű út létrejöhesse. Köszönjük a kedves bátorításokat és a támogatást, amit az út előtt, alatt és után kaptunk. Ezen kívül külön köszönet a szponzorainknak. Köszönjük pénzbeli vagy egyéb módon nyújtott hozzájárulásukat, mellyel segítséget nyújthattunk. Hálásak vagyunk érte, e nélkül nem érthettük volna el ezt a szép eredményt.

Jonathan (a csoport nevében)

IFI SAROK

Az alábbiakban egy lapunk aktuális témájához kapcsolódó rejtvényt fejthettek meg. Persze ehhez némi bibliai tudás is szükségeltetik. A megfejtések beírása után a négyzetekbe eső betűk függőlegesen összeolvasva adják ki a megfejtést. Jó szórakozást!

1. Ószövetségi személy, aki bárkát épített Isten parancsára.
2. Erzsébet és Zakariás fiának a neve.
3. Áll, mint számara.
4. Az álomfejtő neve.
5. Jézus hitetlenkedő tanítványa.
6. Izsák édesanyja volt.
7. Elizeus szolgája.
8. Káin kérdése Istenhez: „avagy vagyok-é én az én atyámfiának?”
9. Próféta, akit bujdosása során hollók tápláltak.
10. Ilyen táblára véste Mózes a tízparancsolatot.
11. Egy ószövetségi könyv, amit a biblia legrégebbi könyvének tartanak.
12. Bátor, zsidó származású királynő, aki Ahasverus király felesége volt.

1. _ _
2. _ _ _ _
3. _ _ _ _
4. _ _ _ _ _
5. _ _ _ _
6. _ _ _
7. _ _ _ _ _
8. _ _ _ _ _ _
9. _ _ _ _
10. _ _ _ _ _ _
11. _ _
12. _ _ _ _ _

ÉLETEK-PÉLDÁK

August Landmesser és családja története

August és Irma

Ismerjük a mondást: „Míg egy ember halála tragédia, tízmillió ember halála statisztika”. A II. világháborúban 60 millió ember halt meg, köztük hatmillió zsidó a holokauszt áldozataként. Ez a hatmillió halál mind egy-egy tragédia, hiszen mind külön egy család története.

A közelmúltban egy fénykép járta be a világot, mely arról a német férfiről, aki (sok ezer társa között egyetlenként) nem lendítette a náci köszöntésre a karját. Néhány forrás szerint a képet 1936-ban készítették a Horst Wessel hajó átadásánál, ahol Adolf Hitler is jelen volt. Irene Landmesser azonban felismerte édesapját a képen, akit 1938-ban küldtek munkatáborba, ahol elítéltként hajógyárban dolgozott, így a kép készítésének dátuma bizonytalan.

A Landmesser család náci rezsim idején zajló tragikus történetét Irene Messer írta meg „A család, melyet szétszakított a „Rassenschande (fajgyalázás)” c. könyvében (nagy része angol nyelven megtalálható az interneten). August Landmessert két és fél év börtönre ítélték, mert szerelmes lett. A család többi része saját sorsával volt kénytelen szembenézni.

August Landmesser 1935-ben lépett be a náci pártba munka reményében, hisz el kellett (volna) tartania a családját. Irma Eckler és ő 1934-ben találkoztak. 1935 augusztusában adták be házasság iránti kérelmüket. A kérelmet azonban elutasították, mivel Irma zsidó volt. Az ilyen házasságokat tiltó törvényt már elfogadták, de csak szeptemberben kellett volna hatályba léptetni. Irma édesanyja és két húga már nem zsidókkal kötött

házasságot. Landmesser kérelmének idő előtti elutasítása a család végét jelentette.

Korábban Irma nem volt biztos faji hovatartozásában. Apja, Arthur Eckler zsidó anyától és nem zsidó apától származott. Irma mostohaapja nem volt zsidó, Irma, az édesanyja és húgai 1931-ben protestánsnak keresztelkedtek.

August és Irma mindennek ellenére együtt maradtak, lányaik, Ingrid és Irene 1935-ben illetve 1937-ben születtek. Eközben a német kormány egy titkos rendeletet adott ki: „1937. június 12. Titkos utasítás az Államrendőrség vezetőjétől a fajgyalázók védőőrizetbe vételéről. ...Amennyiben a fajgyalázás egy német férfi és egy zsidó nő között történik, a nőt azonnali védőőrizetbe kell venni a törvényes eljárás lezajlása után. A rendelkezés nem nyilvános.”

A védőőrizet letartóztatást jelentett. A férfiakat ebben az esetben szintén letartóztatták és törvényszegéssel vádolták meg. Augustot 1937. július 28-án tartóztatták le, néhány nappal második lánya, Irene születése előtt. 1938 májusában elengedték bizonyítékok hiányában, az Irma származása körüli zűrzavarra hivatkozva. Azonban 1938 júliusában újra elfogták, mivel visszatért Irmához, vagyis újra elkövette a fajgyalázást. Két és fél évre ítélték. Elítélése beindította a titkos utasítás gépezetét: Irmát letartóztatták, a gyerekeket árvaházban helyezték el. Irma árja mostohaapja Ingridet vissza tudta szerezni, akit így nagyanyja nevelt fel. Irene nevelőszülőkhöz került.

Augustot a Börgermoor Hadifogolytáborba szállították, ahol az elítélteket fegyvergyárakban és hajógyárakban dolgoztatták.

Irmát különböző internáló táborokba küldték: Oranienburgba, Lichtenburgba és Ravensbrückbe. Ahogy kitört a háború és múltak az évek, a tábori körülmények egyre nyomorúságosabbak lettek. Irma 1942-ben került Ravensbrückbe, a Bernburg haláltáborba, ahol gázkamrába küldték.

August Landmessert 1941-ben engedték szabadon. Warnemündébe ment dolgozni, és 1943-ban eljegyezte az orosz Sonya Pastschenkot. Amikor a német hadsereg elfoglalta Ukrajnát, az asszony az orosz hadseregben dolgozott nővérként. Ekkor deportálták Warnemündébe. August felvette a kapcsolatot a lányaival és 1943-

Irene

Ingrid húga, Irene 1937-ben született és zsidónak minősült, ami azt jelentette, hogy egy azonosító lapot mindig magával kellett vinnie – természetesen a sárga csillag viselése mellett. Miután egy ideig árvaházban volt, ahol bántalmazták, a Krause családhoz került 1940-ben, a Proskauer családhoz 1941-ben. Nem hivatalosan Reni Proskauer lett a neve. Nemsokkal ezután az apát, Erwin Proskauert, aki zsidó volt, kényszer munkára vitték. 1942-ben Irene 5 éves volt, amikor egy csoport zsidó árvával együtt begyűjtötték, hogy táborba vigyék. Ám egy ismerős kiragadta őt a csoportból és eltűnt vele a tömegben. „Schneemann néni” Ausztriába vitte Irénét néhány hónapra. Az összegyűjtött árvák csoportjából ő volt az egyetlen túlélő.

ban bemutatta őket Sonyának. Ám a család többé nem egyesült. Augustot besorozták, és 1944-ben a frontra küldték. Novemberben eltűntnek nyilvánították, és azt feltételezték, hogy meghalt. 1949-ben hivatalosan is halottnak nyilvánították. Irene nem tudott erről, egészen 1994-ig reménykedett hazajövetelében. Ekkor látta csak az értesítést, amit Ingrid kapott.

Ingrid

Ingrid Eckling (később Landmesser) 1935-ben született, a nürnbergi törvények hatályba lépése előtt, ezért őt még félvérnek minősítették. Így menekült meg a legtöbb zsidók ellen irányuló intézkedésektől, atrocitásoktól. Ingrid felnőtt koráig anyai nagymamájával élt.

Amikor Irene visszatért Hamburgba, egy kórteremben rejtegették. Itt „veszett el” zsidó azonosító lapja. Proskauer asszony, aki félt, hogy fény derül lányára, „Reni” zsidó mivoltára, Brandenburgba menekült a lánnyal és ott bujdokoltak a háború végéig. Erwill Proskauer el nem tudta képzelni, hova tűnt a felesége. A háború után a Proskauer család hivatalosan nem fogadta örökbe Irénét, és a családi zűrzavar miatt a kis lány árvaházról árvaházra járt. Végül felvette a kapcsolatot nővérével, Ingriddel, és a családjuk történetét kezdte kutatni.

(A teljes szöveg itt olvasható: <http://www.mentalfloss.com/blogs/archives/96463#ixzz26MM7cED1>)

Fordította: KKS

A kis csavar

Az emberi test Isten csodálatos alkotása. Egyetlen testrésznünk sem felesleges. Miképpen egy hatalmas szerkezetben egyetlen kis csavarnak is megvan a maga szerepe. Az alábbi történet is erről beszél:

A kis csavar egy volt a sok százezer közül. Két vaslemez szorított egymáshoz a hatalmas hajón. Egy nap megszólalt:

- Elég kényelmetlen helyem van itt. Egy kicsit kinyújtózom, nekem is jár egy kis pihenés... A környező csavarok kétségbeesetten üvöltöttek rá, amikor meghallották, hogy lazítani akar egy kicsit.

- Megőrültél, kicsavar? Ha elengeded a két vaslemez, mi kettészakadunk!

A vasgerendák nem hittek a fülüknek:

- El ne engedjétek a lemezeket, mert akkor megingunk mi is!

Szélvészként terjedt el a hír az egész hajón:

- A kicsavar forgat valamit a fejében!

Mindenki megijedt. A hatalmas hajótest még a gondolattól is remegni kezdett: a kicsavar kieshet a lyukból...

A vékony és vastag vaslemez, a hajóbordák, a vasgerendák üzenetet küldtek a kicsavarnak:

- Nagyon kérünk, légy szíves és maradj nyugodtan! Ha te lazítasz, veszélybe kerül az egész hajó, egyikünk sem fogja elérni a kikötőt! Ne tedd ezt velünk!

Ez hízelt a kicsavar büszkeségének. Eddig eszébe sem jutott, hogy ő mennyire fontos a többiek számára. Visszaüzent:

- Maradok, ahol vagyok!...

Kis csavarnak látod magad a családban, a munkahelyeden, településed közösségében? Maradj a helyeden, és tedd azt, amit rád bízott az Úr! Attól se többet, se kevesebbet!

(Forrás: akv0.wordpress.com)

BACH KANTÁTÁINAK NYOMÁBAN

Lehet-e töviséről szüretelni?

A 136-os jegyzékszámú kantáta (Vizsgálj meg, ó Isten, és ismerd meg szívem! *Erforsche mich, Gott, und erfahre mein Herz!*) 1723. július 18-án hangzott el először Lipcsében. Az ismeretlen szövegíró az aznap felolvasott episztola és evangéliumi szakasz tematikájához kapcsolódik („Nem a szolgaság lelkét kaptátok.” Róm 8,12–17 / Hegyibeszéd: „Óvakodjatok a hamis prófétáktól! Gyümölcseikről ismeritek fel őket”. Mt 7,15–23). E figyelmeztetés után csendült fel egykoron a fúgaszerű nyitótétel, amely a 139. zsoltár utolsó sorait visszhangozza:

1. Kórus: „Vizsgálj meg, ó Isten, és ismerd meg szívem; és próbáld meg engem, tudd meg véleményem!” (Liedemann Ákos fordítása) (A világhálón a teljes mű meghallgatható: <http://www.youtube.com/watch?v=wqJABITVj2w>)

2. Recitativo (tenor): Az énekbeszéd bűnökre vonatkozó szövege jól érzékelteti, Bach korában milyen komplex módon olvasták és értelmezték a Bibliát. A bűnbetésre visszaemlékező ótestamentumi szakasz (Átkozott legyen a föld temiattad... *tövist és bogáncskórót* teremjen tenéked! 1Móz 3,17–18) nyilvánvalóvá teszi, mire is utal Jézus a Hegyibeszédben („Vajon a *tövisről* szednek-e szőlőt, vagy a *bogáncsról* fügét?” Mt 7,16). Bach zenéje tovább mélyíti az összefüggéseket. Két tritónusból álló, diszsonáns kezdőakkord érzékelteti az ősi átok (*Flucht*) rettenetét. (A tritónusz hangköz = „*diabolus in musica*” = „ördög a zenében”). Újabb fűlértő, diabolikus hangközök nyomatékosítják a „súlyt” igét (*schlägt*), a „bűnbogáncsokat” (*Laster-Distel*), a „poklot” (*Höllen*) és az „álszenteket” (*Heuchler*). Ha figyelmesek vagyunk, e tételben választ is kapunk Jézus eredeti – hamis prófétákra utaló – kérdésére („Vajon a tövisről szednek-e szőlőt?”). Bach fanyar zenei humorral ábrázolja a „sátáni fajzatok” szüretjének „ered-

ményét”: azon a helyen, ahol a „szőlő” (*Trauben*) szó elhangzik, a kíséretben szünet van, vagyis a tövisen nincs semmi!

Ó, átok az, mely sújtja Földünket, / Együttal minden ember szívét! / Ki remélhet jó gyümölcsöket, / Ha átok ül a lélek legmélyében, / Így abban bűn és tövis terem, / S bogáncsként ragad meg. / Itt sátáni fajzatok színlelik gyakran, / Hogy angyalok mind, égi karban; / Ám ők a végén földi létnek / Csak töviséről szüretelnek. / Mert farkas bújhat ugyan báránybőrbe; / Ám felvirrad egy nap / S az majd itt rátok, álszentekre / Hoz nagy borzalmakat.

3. Ária (alt): Az előző recitativo gondolatmenetét folytatja tovább ez a tétel. Oboa d’amore kíséri az énekesszólista figyelmeztető szavait. Az ária középrése, a színlelők büntetésének részletezésekor gyorsá, izgatóttá és fenyegetővé válik: *Mert jó egy nap, / S előhoz rejtett titkot, / Melytől a színlelés csak borzonghat. / Mert heves mérge teszi tönkre, / Mit színlelés és csel hoz össze.*

4. Recitativo (basszus): „Szárász” énekbeszédként kezdődik, majd dallamos ariosóként fejeződik be a basszus recitativója, érzékeltetve a gyarló földi emberre váró mennyei üdvösséget. A zene aprólékosan festi a szöveg tartalmát: a mennyei bírót (*Richter*) említésekor a continuo váratlanul megrezzen, aláhanyatlík, plasztikusan érzékeltetve az Úr előtt álló, remegő térdű bűnös félelmét: *A menny nem tiszta maga sem, / Mint lenne ember ilyen, Isten előtt fenn. / Am akit megmos Jézus vére, / És hitben egyesül majd Véle, / Az tudja: Ő nem ítél szigorún. / S ha sérti bűne még, / Hogy keveset tett lenn, / Krisztusért üdvösség / Őt mégis várja mennyben.*

5. Ária (tenor, basszus): A kantátát záró duett és korál is a bűn-bűnmegváltás-üdvösség gondolatát-ígéretét világítja meg újabb zenei eszközökkel: *Bár csúfít minket bűnök foltja, / Mit Ádám vétke ejtett rég, / De az, kit Jézus hulló vére / Üdvszerző árja mos fehérre, / Lesz tőle ismét itt tiszta, szép.*

6. Korál: *Te véred drága ír, / Mely oly erővel bír; / Hogy egyetlen kis cseppje / Mi világunkat megmentve / Őv sátán bosszújától, / És kiment rabságából.*

Göncz Zoltán

Tenor

We-sen von die-sen Dor-nen Trau-ben le-sen.

Continuo

INTÉZMÉNYEINK ÉLETÉBŐL

Bölcsődétől a felnőttképzésig – Oktatási intézményeink 2.

Augusztusi számunkban kezdtük bemutatni a MET oktatási intézményeit. A Pest megyei iskolákon kívül betekintheztek az abaújkéri létesítmény működésébe is. Két fontos szakkifejezéssel találkoztunk az írásban. Az egyik a „3 H-s”, ami halmozottan hátrányos helyzetű gyerekeket takar, a másik pedig az „SNI”, ami speciális nevelési igényt jelöl.

Beregi régió

A beregi régió hat iskolát és négy óvodát fog össze. 850 gyerekről 170 dolgozó gondoskodik. Az iskolákban és az óvodákban szinte kizárólag „3 H-s” gyerekek járnak. A családoknak nagy segítség, hogy helyben van az iskola, óvoda. Ha buszozni kellene a gyerekeknek, nem tudnák kifizetni a jegyek árát. A régió iskolái tehát szegregálódnak. Azok gyerekei maradnak a kis falusi iskolákban, akiknek nem áll módjában jobb színvonalú intézményekbe, messzebbre hordani a gyerekeket. Az önkormányzatok is ezért adták boldogan át a működtetési jogokat a MET-nek. Önjelöltől nem ment volna, így pedig nemcsak a gyerekek vannak jó helyen napközben, de néhány településen például az egyetlen munkalehetőség az iskolában, óvodában van.

Gyüre, Gulács, Beregdaróc, Tizsaszentmárton, Gemze, Márokpapi. Mind egymáshoz viszonylag közel fekvő kis település, új, vagy újszerű iskola épülettel.

- A beregi régió központja Gyüre – mondja *Vattamány Gyula* régióvezető. – 121 gyerek tanul itt, az óvodába pedig 56 kicsi jár. Körülbelül 80 százalékuk 3 H-s. Beregdarócon 97 általános iskolás van, Gulácson 103 általános iskolás és 37 óvodás, Gemzére pedig 101 iskolás és 39 óvodás jár. Itt szakiskolai és szakközépiskolai képzés is működik, 20 tanulónk jár festő-mázoló-tapétázó, illetve szociális gondozó szakképzésre. Tizsaszentmártonban 134 általános iskolásunk és 42 óvodásunk van. Ezen kívül 15 tanuló vesz részt az OKJ-s, felső akkreditációjú számítástechnikai oktatásban. Márokpapi a hatodik intézménye a régiónak. Itt nincs általános iskola, hanem szakképzés folyik. 147 gyerek tanul festő-mázoló-tapétázónak, vagy szociális gondozónak. Mind 3 H-s háttérrel.

A régió minden iskolájában vannak SNI-s tanulók is. Sehol nem alakítottak ki nekik külön csoportot, a normál osztályokba járnak, de mindenhol külön gyógypedagógus foglalkozik velük egyénileg, hogy tudják tartani a lépést a többiekkel.

- Nagyon odafigyelünk a tehetségeinkre - folytatja *Vattamány Gyula*. – Többen is vannak, de kettőt kiemelnek. Mindkét tanulónk Wesley-plakettet kapott a teljesítményéért. Az egyik egy gyüre-i kisfiú, aki elsőtől kezdve nyolcadikig mindenből kitűnő volt. Amilyen tárgyból tanulmányi verseny volt, (de képzőművészeti és zenei versenyekre is nevezett) mindegyiken elindult és vagy megnyerte, vagy az első ötben végzett. A másik Wesley-plakett tulajdonosa 16 éves, a márokpapi szakiskolából. Vers és prózamondó versenyen indult, és megnyerte az országos döntőt!

A régió iskolái minden májusban Művészeti Gálát rendeznek. Évente váltogatják egymás közt a helyszínt, így mindenki lehet házigazda és vendég. Az idén Beregdaróc adott helyt az eseménynek. Ilyenkor az iskola folyosói megtelnek tablókkel, rajtuk a kiállításra érdemes rajzokkal, festményekkel, grafikákkal, kisplasztikákkal. A gyerekek pedig zenés táncos műsorral szórakoztatják egymást és a szülőket. A képzőművészeti alkotások vándorkiállítás formájában végigutazzák a régió mindegyik iskoláját és eljutnak a vásárosnaményi Művelődési Házba is.

Szegedi régió

A szegedi régió iskolái szinte száz százalékban SNI-s gyerekekkel foglalkoznak. Az orosházi a MET egyik legfiatalabb iskolája. 2010 szeptemberétől tartozik a szegedi régió vezetése alá.

- Akkor 50 gyerekünk volt a régió gyógypedagógiai, kisegítő iskola közel 80 éves épületében – mondja *Trócsányi Anikó* régióvezető –, mára az összlétszám 95-re emelkedett.

Orosházán óvoda is van. Nyolc halmozottan fogyatékos kicsi próbálja itt elsajátítani az élethez szükséges alapvető dolgokat, mint például az evés, a koordinált mozgás, a figyelem. Szakértő, türelmes pedagógusok támogatják napról-napra az apró elméket.

Az általános iskola nyolc osztályába is tanulásban értelmileg akadályozott gyerekek járnak. Sajnos otthon nem nagyon kapnak segítséget, nemcsak a gyerekek, de a szülők is halmozottan hátrányos helyzetűek: szak-képzettség, munka, kielégítő lakáskörülmények híján teljesen az iskolára marad a gyerekek képzése, így a tanároknak még nehezebb a feladatuk.

- Idén 12 fős első évfolyamot indítottunk - mondja Trócsányi Anikó. - Az egyik csoport csak értelmileg fogyatékos, a másik halmozottan fogyatékos, tehát a csökkent értelmi képességek mellett például mozgásában is akadályozott. Van olyan gyerekünk, akinek vizelettartási problémái vannak és akad olyan, akinek az önálló evés is gondot okoz. Kezd hagyománnyá válni a tanév eleji „Nyárzáró Wesley-parti”. A gyerekek műsorszámokkal készülnek, sportvetélkedőket tartanak. Az iskola felsőbb osztályában sok a túlkoros, így ezek a mérkőzések az igazi felnőtt rangadók hangulatát idézik. A szülőkön kívül sokan jönnek szerte a városból szurkolni a gyerekeknek. A szegedi iskola három egymáshoz közeli régi épületben kapott helyet. Az itt tanuló gyerekek is speciális nevelési igényűek.

- A háttérük változó – mondja Trócsányi Anikó régióvezető. – 30 százalékuknál viszonylag jó a család anyagi alapja. A következő 30 százalék meglehetősen pénzügyi hátránnyal veszi az akadályokat. A fennmaradó 40 százalék pedig a mély szegénységből, faluvégről, tanyáról, putriból jön az iskolába.

A Zentai utcai öreg földszintes épületbe 65 kisgyerek jár. Hat alsó tagozatos tanulócsoportot alakítottak ki számukra a pedagógusok. Egy-egy tanulócsoport van az első, a második és a harmadik évfolyamon. A negyedikben pedig kettő. Szinte mind küzdenek a diszlexia és diszgráfia átkával, szociális kompetenciaalapú nevelést igényelnek.

- Autistáink is vannak – folytatja Trócsányi Anikó. – Hatan közülük képesek integrálódni. Elsőbe és negyedikbe járnak a többiekkel. Nyolc kicsinek azonban létrehoztunk egy külön csoportot, nekik másodikba, harmadikba és negyedikbe kéne járniuk, de összevontuk őket, és így egy csoportban, de egyénileg, korcsoportjuknak megfelelően foglalkoznak velük a kollégák.

A felső tagozatosok épülete nem messze, a Gárdonyi Géza utcában van. Öt csoportban hatvan gyerek tanul. A hatodik évfolyamon ugyanis két csoportot indítottak, az egyik integráló osztály, ugyanis önellátást és életvezetést kell oktatni néhány fogyatékkal élő diáknak.

- A középiskolai részleg is ebben az épületben működik – magyarázza a régióvezető. – Harmincöt diákunk tanul itt. A szakközépiskola csak a 11. és 12. évfolyamon működik, itt humánpedagógiai oktatás folyik. Gyógypedagógiai vagy pszichológiai asszisztensi OKJ-s képzésre jelentkezhetnek innen a fiatalok, ha végeztek. Szakiskolai képzés az idén nem indult, a szakiskolai előkészítőnk azonban jól működik. Szeged – úgy mondják – iskolává-

ros, sok lehetőségük van szakmát tanulni, s a tőlünk kirepült gyerekek élnek is ezzel a lehetőséggel.

Az iskola harmadik épülete, úgy 150 méterre a Raktár közben van. A szintén a 20-as években épült földszintes ház egyik helyisége az ebédlőnek és a melegítő konyhának ad helyet. A másik teremben található az égető kemence, melyben a nagy érdeklődésre számot tartó kerámia szak-kör munkáit fejezik be. Rendszeresen 15-20 gyerek készít használati, vagy dísz tárgyakat a szakkör keretében. A tanítási órákon kívüli foglalkozások közt a legnépszerűbb a citeraoktatás. Külön tanulják a hangszer kezelését az alsó és a felső tagozatosok, sőt integrált szakköri órák is vannak, ahol az alsó és felső tagozatosok együtt zenélnek a tanárokkal.

- Sok meghívást kap a citerazenekar - mondja Anikó. – Különböző rendezvényeken és nyugdíjasklubokban adjuk elő a műsort, mindig nagy sikerrel. Lelkes, kitűnő pedagógus irányítja a munkát, a gyerekek nagyon szeretik.

E tanévtől lépett életbe az új oktatási törvény értelmében a kötelező napi testnevelés. Ez Szegeden évek óta így van. Heti három teszi órán túl kétszer úszni is mennek a gyerekek, valamint délutánonként a diák sportkör keretében lehetőségük van pingpongozni, focizni és sorjátékokat játszani.

- Rendszeresen részt vesznek tanulóink a diákolimpia rendezvényein SNI-s kategóriában. Sok érmet nyertek már. De szellemi megmérettetésekben is indulunk. Volt olyan (látványosan fogyatékos) kislányunk, aki döntős volt a megyei helyesírási versenyen. Minden évben indulunk a városi és megyei sudoku versenyen is. Az ép értelműekkel együtt versenyeznek a mi SNI-s gyerekeink, és nem vallanak szégyent.

Fontos esemény az iskola életében az év végi Wesley-gála. Már ötödik éve adják elő a diákok és a tanárok színes műsorukat a szülőknek. De a szülők sem csak nézők. Belépőjegyeket árulnak, büfét és tombolát szerveznek. Az így befolyt összeg az iskoláé, ebből fedezik például az úszásoktatás egy részét, és az égetőkemence árába is be tudtak szállni.

A Wesley-gála műsora minden évben más gondolat köré épül. Tavaly bort, búzát, békességet hirdettek. Az idei tervezett vezérgondolat pedig az, hogy „Mindenki másképp egyforma” ... Úgy legyen!

Tárkányi Adrien

Orosházi iskolánk tanulói

ÍGY ÍRUNK MI

Kosarak és edények

Augusztus végén nagy volt az izgalom a szegedi és mór Rahalmi gyülekezetekben. Ugyanis áprilisban és májusban Kis-Lengyel Krisztián és felesége, Szilvi irányításával, valamint Mariska néni ellenőrzésével (és sokak közreműködésével) kukoricát ültettünk a mór Rahalmi kápolna és parókia épületegyüttese mögötti telken, hétről hétre figyelve, vajon mi lesz a vetéssel. Mint sajnos ismeretes, rettenetes aszály söpört végig az országon, a fehérre égett kukoricatáblák helyenként (pl. Szeged és Békéscsaba között) az Ezékiel látomásában megjelenő csontokkal teli völgyet idézték.

Mór Rahalmi telkecskénk viszont felelevenítette Gósen földjének harsányan zöld miliójét, noha, mivel a telken lévő kút még nem használható, nem volt módunk öntözni. Ennek ellenére kukoricánk végig üde zöld színben pompázott, folt nem volt levelén egynek sem, szomszédaink pedig kételkedve hallgatták, hogy egy csepp vizet sem öntöttünk rájuk. Nos, nemrégiben közel két mázsa csemegekukoricát szedtünk, hordtuk a teli kosarakat, a súlyos, bütykösen feszülő zsákokat – kiderült, éppen eleget hoztunk utóbbiakból.

Kosarak, zsákok, (főző)edények... Milyen fontos kellékei a szüretnek, szedésnek! Mégis, sok esetben az aratás fáradtságos örömeinek ábrázolásaiban mégsem hangsúlyosak. A kasza, a lendülő kéz, az aratók por és veríték lepte közössége már igen. Az edények pedig a földön hevernek, gyakran úgy tűnik, elfeledve.

Pedig kezdetektől gondos kezek formálták a búzát, árpát, lisztet, babot, lencsét, mézet, vaját, olajat tároló, forrásból, folyamból merítő különböző formájú és méretű cserép-, vagy „écedényeket”, melyek sok esetben éppen attól voltak és ma is olyan értékesek, amit magukba foglaltak. Ezek azok az edények, melyek az áldásnak, a verítékes-örömteli munkának alakot adnak, vagy éppen határt szabnak, nehogy tartalmuk szétfolyjon, elguruljon, elveszen (mint Jézus példázatának drakhmája), inkább gazdagítsanak, világítsanak, menyegzőre invitáljanak, mint az öt megfontolt leány olajmécsesének fényei. Ezek az (oly gyakran nagyon is törékeny) edények védik az olajat a párologástól, gabonát a molytól, kincset a tolvajtól.

„A [mi] kincsünk [is] cserépedényekben van” (2Korinthus 4,7). Ahogy pappá szentelésükkor Áron és fiai az őket befedő ruháikkal együtt lesznek szentté,

hogy a Szentnek szolgáljanak (2 Mózes 29), úgy válik kincsé, szentté a (cserép)edény is, hiszen kincs és S/szent az, amit magába foglal. Pál apostol szerint a cserépedénybe helyezett kincsünk, a Szent-séges által „gyűjtött világosság a mi szívünkben”. Nagy kincs oly sérülékeny edényben. De az isteni ígértet soha nem az edény sérülékenységét célozza, hanem azt az Istent hirdeti, aki az edényt *választja* és megszenteli, amolyan damaszkuszi úton látott módszerrel, ahol éppen az a Saulus vágat öldökléstől lihegve, aki Istennek már választott edénye Krisztus hirdetésére és sok szenvedés tanulására. Választott edényeként, mely Istennek Krisztusban adott tanúbizonyságát öleli, éppen ott jelen lenni ahol vagyunk, a Teremtő, a Formát Alkotó nagy kegyelme és valóban szép örökségünk.

És tegyük hozzá: milyen szép kihívás úgy vetni, aratni, hogy mindeközben széttekintve, utánajárva, kincset keresve már gyűjthetjük is az edényt, a cserepet, szölongathatjuk a másikat, akit talán még nem is látunk, hogy az, vagy ő sajátos formákat fölmutatva óvjon, megőrizzen, mert Isten kegyelméből oly sok az aratnivaló, s oly sok edény, kosár, zsák, cserép kell hozzá.

iff. Iványi Gábor, szegedi lelkész

ZSIDÓ ÉLET

A tanulás szerepe a zsidóságban

(Folytatás)

A jesiva

A jesivák évezredek interaktív módszere figyelemre méltó. A tanulók nemcsak a tanár előadását hallgatják, majd bebiflázzák azt, de „chávruta” (páros) módszerrel biztosítva van a viták, magyarázatok, kérdések által az anyag rögzítése. A tanuló is érdekeltté válik a tananyagban, hiszen saját véleménye alakul ki arról. Ez a zsidó bölcsélet alapja, melynek a részese lehet mindenkor a legszegényebb zsidó is.

Ez az állandó tanulás erősítette a hagyományokhoz, a zsidó kultúrához való ragaszkodást, amely megtartott minket az évezredek során, miközben népek, kultúrák veszték el a történelem süllyesztőjében.

A jesivák (jelentése: ülés) a tanházból, a Bét hámidrásból alakultak. Ezekben a talmudiskolákban a Talmudot és egyéb szent iratokat tanulmányozzák a mai napig. Sém, Noé fia már a bibliai idők elején alapította azt a Bét hámidrást, melyben Jákob ősapánk is tanult a Midrás szerint.

A régi időkben a jesivák szerepe a zsidó jogra is kiterjedt. A Szentélyben működő Szánhedrin a zsidó törvénykezés legfelsőbb intézménye mint a Legfelsőbb Bíróság működött, de egyben tanulmányi központ is volt. Már ebben az időben több jesiva működött Izrael területén, mint a közösségi és szellemi élet központjai, ahogyan ma is.

A jesivákból nemcsak rabbik kerültek ki, mert a többieknek is tanulniuk kellett.

A II. Szentély (i.e. 349-i. u. 70) idejében és később a diaszpóra kezdetén, Izraelben és Babilóniában is voltak híres jesivák, amelyek több mint 1300 éve őrizték és gyakorolták a szóbeli hagyományt, amely a gyakorlati életre vonatkoztatja az Írott tan szövegét. A szóbeli hagyománynak erősen rövidített változatát, de még így is 63 könyvből álló összefoglalóját állította össze a Misnában rabbi Jehudá Hánászi a II. században.

A Misna volt egyben az első zsidó kódex, mely az élet minden területére a bölcsőtől a halálig kitér. A Misna hat rendje, nem csak a törvényt, de a valamikori ellenvéleményeket is jelöli. A következő négy-öt száz évben a jesivákban a Biblia szövege mellett a Misna szövegét értelmezték és vetették egybe, elsősorban két helyen: Babilóniában és a Szentföldön.

Az ott feljegyzettek alapján maradt ránk az ugyanarra a Misnára alapuló Jeruzsálemi és Babilóniai Talmud. Ezután a jesivákban az addigi módszereknek megfelelően a Tóra és a Misna után, most már a Talmud szövegét és a törvényeket is értelmezték. Így, mintegy piramisszerűen működik máig folyamatosan az oktatás. Az előző nemzedékek tudását, magyarázatait értelmezik és egészítik ki saját értelmezéseikkel a következő generációk. (Innen a zsidók filozófiai hajlandósága?)

Európai jesivák

Európában a jesivák a közösség zsinagógájában működtek, tanterv és tanárok nélkül. A közösség rabbija tanította a hallgatókat, akiknek a többsége nem rabbinak készült, de a zsidó szellemi örökséget nekik is el kellett sajátítaniuk. A tanulók a helyi zsinagógákban aludtak, és a helybeli zsidó családoknál étkeztek.

Az első szervezett iskolarendszerű jesiva alapítása 1802-ben, Litvániában a volozshini Chájim rabbi nevéhez fűződik. 1897-ben Sálom Dovber Schneerson az ötödik lubavicsi rebbe pedig az oroszországi, Lubavics faluban megalapította a Tomchei Tmimim (Tökéletes Éneklés) jesivát.

A XX. század elejére már több száz szervezett jesiva alakult Európa szerte, de Galiciában és Lengyelországban többnyire a régi jesiva rendszer működött a II. világháborúig. Magyarországon például a II. világháború idején is, egészen 1944-ig 60-70 jesiva maradt fenn.

Nők a jesivában

Bár a zsidó közösségekben évezredek óta a férfiak privilégiuma volt a filozófiai tudás megszerzése, a zsidó nő is fontos szerepet töltött be a vallásos élet gyakorlati teendőiben.

A nők tanulásának lehetőségeiben nagy áttörést jelentett az 1918-ban Sára Schnirer által alapított, első női jesiva, a Bét Jákov, Krakóban. Ennek az iskolarendszernek ma is vannak követői, a világ számos országában, a lányok oktatásában. 1972-ben Joseph B. Soloveitchik rabbi kezdte el a Zsidó Egyetemhez tartozó nők részére fenntartott Stern Collegeban a férfiakénak megfelelő tantervben a Talmud oktatását.

1990-ben, a z.l. Menachem M. Schneerson lubavicsi rebbe megnyitotta Bét Rivka leányiskoláját, melyet azóta

számos másik követett. Ezekben az iskolákban a zsidó nők is behatóbban tanulmányozhatják a Talmudot.

Magyarországi jesivák

A XVIII. század második felétől Magyarországon egyre másra alakultak híres jesivák. Először a nyugati, északnyugati országrészben: Kismartonban és Pozsonyban, Dunaszerdahelyen, Bonyhádon, Surányban, Hunfalván, Nyitrán, Pápán, Gyömörén, Balassagyarmaton, később a keleti országrészben, Mádon, Nagykállón, Makón, stb. A jesivák felépítése hasonló volt egész Magyarországon. Többnyire a hitközség rabbija vezette az intézményt, de gyakorlat volt az is, hogy egy máshonnan odakerült nem rabbi családból származó (a rabbiság apáról fiúra szállt), ám rabbi oklevéllel bíró tudós férfi vezette a jesivát.

A jesiva vezetői, mind a mai napig, kizárólag kiváló feddhetetlen férfiak lehetnek, akik családotul megfelelnek az előírt erkölcsi-vallási követelményeknek.

A nagynevű Méir (Máhárám) Ás rabbi Kismartonban (Eisenstadt) nyitotta meg az első jesivát, 1717-ben, melyről pontos adataink vannak. Kismarton volt a központja a „hét erősen vallásos hitközségnek”, amelyek egykor Sopron és Moson vármegyék területén voltak. Méir Máhárám nagy hangsúlyt fektetett az oktatásra, melyet, ha úgy adódott, rabbi teendői elé helyezett.

1851-ben a Hallei Egyetem világi doktorátusával is rendelkező, a természettudományokban valamint a különböző nyelvekben is jártas rabbi, Ezriél Hildesheimer lett a kismartoni rabbi. Bevezette a világi tudományokat is a Talmud és Szentírás oktatása mellett. Így latint, görögöt, matematikát, földrajzot és természettudományt, valamint német és a magyar nyelvet is tanultak a hallgatók. Előkészítőt írt elő tanítványainak, mert a színvonalat emelni akarta. A jobb anyagi körülmények közt élő diákoknak magas tagsági díjat kellett fizetniük, hogy ezzel támogassák a nehéz anyagi helyzetben levők étkeztetését. Diákegyület (Chevrát Báchur) alakított tanítványával, ahol a haladók tanították a kezdőket. Ő maga fizetést sosem fogadott el, jómódú ember lévén.

(Hildesheimer rabbi kezdeményezését mind a szélsőséges ortodoxok mind a neológ (haladó) zsidóság, elutasították. A szélsőséges ortodoxok az asszimilációtól, a neológok a tömegek elvesztésétől tartottak. A magyar ortodoxiában jelentős szerepük volt a keleti zsidóknak, így a galíciai Kolomeából való Hillél Lichtenstein rabbinak és vejének, Akiba Jozsef Schlesingernek, akik a magyar Hildesheimert ellehetetlenítették.

De voltak, akik mellé álltak, így pl. Jehuda Aszód, a dunaszerdahelyi rabbi, aki híres jesivát vezetett, két fiát és több tanítványát is elküldte Kismartonba tanulni.

Hildesheimer az ellenségeskedések miatt később a berlini ortodox Talmudfőiskolán szervezett Rabbiképzőt.

A XIX. század derekán Ferenc József császár a pesti Rabbiképző létesítését jóváhagyta. Bár a fent említett Jehuda Aszód a reformok híve volt, aki szintén támogatta a világi tantárgyak elsajátítását, egy ortodox rabbiküldöttség élén a Rabbiképző létesítésének megakadályozására Bécsbe utazott a császárhoz. Így a ma is fennálló Rabbiképző csak 1877-ben jött létre.)

Később több helyen is működtek jesivák, de a legjelentősebbek voltak a pozsonyi, a hundsorfi (Hunfalu), a balassagyarmati, a váci, a bonyhádi és a makói jesivák. A leghíresebb, komoly változást hozó jesiva, a pozsonyi Schreiber Mózes (Chátám Szofér) által alapított iskola volt. Chátám Szofér tanítványaiból kerültek ki azok a rabbik, akik a magyar városokban jesivákat alapítottak.

Ezt megelőzőleg a jesivák vezetői (Ros Jesiva-a jesiva feje) nem magyar rabbik voltak, hanem Ausztriából, Cseh-Morvaországból érkezők.

Chátám Szofér tanítványai által alapított iskolákban a jól tanuló, magasabb osztályba járók tanították a többieket, így a jesivák hallgatói tanítói ismereteket is szereztek. Ezzel lehetővé vált a rendszer kiterjesztése. Chátám Szofér tiltotta tanítványainak a világi tudományokkal való foglalatosságot. 1857-ben fia - aki apja nyomdokaiba lépett -, elérte, hogy a pozsonyi jesivát főiskolai rangra emelje a kormány.

Akik itt legalább 4 évet tanultak, felmentést nyertek a katonai szolgálat alól. A pozsonyi főiskola mintájára alakultak Magyarországon hasonló intézmények.

Falusi jesivák

A kis jesivákban, ahová fiatalabb fiúk jártak, ott is hasonló volt a felépítmény, bár másképpen működött a falusi, mint a nagyvárosi zsidóság esetében. Az utóbbiak a 4 középiskola elvégzése után kerültek a jesivába, míg a falusi zsidóság már kicsiny kortól járatta a chéderbe gyermekeit.

A jesiva vezetője figyelemmel kísérte a tanulókat egész nap. Vasárnaptól péntekig, az itt tanuló gyerekeknek hétköznapon reggel ½ 6-kor kellett felkelniük. Tisztálkodás, közös ima, majd 7-kor már a Talmudot tanulták. Szerény reggeli ½ 9-kor (pohár tej, szelet kenyér), 9-kor folytatták a tanulást. Délben a közeli zsidó családoknál étkeztek felváltva nap mint nap. A családok ezzel segítették a diákokat. Volt, ahová vacsorázni is mehettek. A rabbi szervezte számukra a napokat („tog”-okat). Nem minden napra sikerült ezt megoldani, de a szegényeket igyekeztek jobban segíteni.

Télen az egy órás ebédidő után délután négyig tanultak, közben imádkozták a délutáni és esti imát. A tanulás akár este ½ 9-ig is folytatódott. Egyszerű vacsoráról általában a diákoknak kellett gondoskodniuk.

Nyáron este fél hétig tanultak, majd vacsora, azután délutáni, majd esti ima és még egy óra tanulás. Minden

héten két és fél lap (öt oldal) Talmudot kellett megtanulniuk és a lapon található két magyarázatot. Pénteken reggel és ima után ismételték a már átvett talmudi szöveget délig. Rabbijuk csak akkor haladt tovább a tanításban, ha minden tanuló tudta az anyagot. Nem kellett dolgozatokat írniuk, hiszen a tanító pontosan tisztában volt mindegyik tanuló tudásával.

Szombat és vallási nevelés

Péntek délután a szombati előkészületek foglalták le a tanulókat. Rituális fürdő (mikve), gyertyagyújtás stb. Nyáron a szombat beköszönté előtt még jutott idő a Tóra magyarázatokra is. A szombati imát felváltva mondták a tanulók, hogy mindenkire sor kerüljön a félévben.

Péntek este és szombaton reggel és délben minden diák családoznál evett, ünnepi étkeket. Szombat reggel másfél óra ima után ültek az asztalhoz, majd délig a Tóra heti szakaszát tanulmányozták.

Szombat délután a jesivában a délutáni ima elmondását „sálesüdesz”, a harmadik főétkezés követte. (*Főétkezés, amikor kalácsot-bárceszt is fogyasztunk*). Ilyenkor szokás szombati dalokat énekelni. Ezután tóramagyarázat következett, amit a rabbi tartott, valamelyik „Midrás” alapján, amely a szigorú értelmezés helyett, a képzeletre épült, pozitív gondolatokkal a zsidóság jövőjét illetően. Nagy szerepe volt ezeknek a magyarázatoknak a nehéz időkben, hogy a lelket tartsa a zsidóság egyre reménytelenebb helyzetében.

A félév „zmán” utolsó öt hetében az ismétlés a „cházoró” következett. Ez idő alatt a tanulók reggel 5 órától este 9-ig magyarázták az elmúlt félév alatt tanultakat. Ekkor ismét átvették az egész félév folyamán tanult talmudi szöveget a magyarázatokkal. Az első félév a sátoros ünnep utáni héten kezdődött, és tavasszal, Peszách előtt két héttel fejeződött be. A második félév Peszách után kezdődött és az őszi nagyünnepek előtt két héttel fejeződött be.

A tanulók vallási nevelése a világi iskola mellett nem okozott gondot, mert a kötelező egyszerű 6 elemi könnyedén végezték a logikus, magyarázatokkal színezett zsidó tanulás alapján. Ezért az államilag kötelező tanulmányok alig vettek el időt a jesivában tanultaktól.

A nagy (főiskola szintű) jesivákban heti 6 oldalt tanultak a Talmudból. A mellék tananyag, a „nében siur” (a magyarázatok) képezték a viták tárgyát, minden nap este 7-től 9-ig, rabbijuk vezetésével.

A talmudi viták alapján magyarázták a törvényeket. Ezekbe a főiskola szintű jesivákba 13 éves kortól kerülnek be mind a mai napig a bocherek, akik (amíg meg nem nősülnek) itt tanulnak, különböző fokozatokon, tudásuktól függően. A kezdő szinten álló bocherek, a „bocherlik” az idősebb, nagyobb tudású bocheroktól tanulnak, mintegy előkészítésként a rabbi tanításáig, amelyet mint kezdők meg sem érte-

nének talán. A segítő („cházoró”) bocherek már 4-5 éve tanulnak a jesivában, s önállóan eligazodnak a tanulmányok útvesztőiben.

A „siur géherek” - akiknek a tudása még nem volt elegendő ahhoz, hogy segítsék a fiatalabbakat, de még nem tudtak részt venni a rabbi nehezebb magyarázatain - álltak középen, bár a magyar jesivákban sok helyen nekik is kötelező volt a részvétel a Siurokon.

A jesivák nem voltak (és ma sem teljesen) mentesek a testi fenyítéstől, melyet a 16 év alatti tanulóknál alkalmaztak. *„Aki kíméli botját, gyűlöli a fiát, de aki szereti, idejében megfenyíti.” (Példabeszédek 3,24)*

A II. világháború után

Magyarországon a holokauszt a jesivákat is elpusztította. A II. világháború után Magyarországon a politika miatt sem volt igazi lehetőség a jesivák újraélesztésére, de a néhány soát túlélte rabbi és melamed (tanító) igyekezett a tradíciókat fenntartani. Így például Hajdúhadházon, Miskolcon, Szombathelyen, Egerben, Pakson vagy Nyíregyházán még ekkor is sok száz diák tanult. Pesten a Domonkos utcában és a Posen Simon soproni rabbi által Hűvösvölgyben, 1946-ban alakított jesiva működött. A Tóratanulás ugyan soha nem szűnt meg, de a hagyományos jesiva 1956-tól a Pesti Jesiva elindulásáig nem volt. (Az utolsó magyarországi jesiva Soltvadkerten - Jakobovics rabbi vezetésével - 1956-ban zárt be. Ekkor ott még 50 diák tanult, akik tanáraikkal együtt disszidáltak.)

A túlélők Izraelben, és a világ több országában alapítottak jesivákat. (A legtöbb vallásos közösség Amerikában él.)

A régi jesiváktól eltérően már a bocherok szakmai vagy egyetemi tanulmányokat is folytathatnak, hogy megélhetőségüket biztosítsák.

„Jó a Tóra tudása a világ ismereteinek az elsajátításával együtt.” (Atyák fejezetei)

A zsidó szellemi élet újjáélesztésében nagy szerepe van a Lubavicsi Chábádnak, akik 1998-ban Budapesten „Pesti Jesiva” néven a hagyományos zsidó oktatás elvein alapuló, felsőszintű oktatási intézményt alapítottak egy 120 évvel ezelőtt épült zsinagóga-jesiva épületében.

Ma a zsidóság számára, legyen az férfi vagy nő, számtalan lehetőség van a tradicionális ismeretek elsajátítására. A különböző zsidó szervezetek igyekeznek szabadegyetemek szervezésével autentikus zsidó tudományokkal megismertetni hallgatóit, korhatár nélkül.

E sorok írója is nagymama kora ellenére boldogan tanult egy internetes zsidó akadémián, ahogy a kislány unokám 3 és fél évesen a Talmud Tóra oktatáson. De mit számít az a 60 év korkülönbség, hiszen a *„jó pap is holtig tanul”*. (Vége)

Schlesinger Hanna

HÍRMOZAIK

Egyházunkról

Szeptember elején a bíróság visszamenőleges hatállyal március elsejével bejegyezte az egyházunkat egyesülteként, amit azonnal megfellebbeztünk.

Időközben az európai nemzetközi bíróságnál is helyreigazítást kértünk (jogorvoslatot) az új, diszkriminatív egyházi törvény miatt, ez a testület ugyanis megsemmisíthet minden olyan döntést, amely ellentétes az uniós megállapodásokkal és jogszabályokkal.

Lapzártakor oktatási és szociális intézményeink sorsa továbbra is bizonytalan, az állam még mindig nem kötött pénzügyi megállapodást velünk.

Búcsú

Életének 33. esztendejében, váratlanul, súlyos betegség után elhunyt Pizarro Nelson, akit szeptember 25-én kísérték utolsó útjára szerettei, barátai, kollégái a Fiumei úti temetőben. Búcsúbeszédet Darvas István rabbi és Iványi Gábor lelkész mondott. Lelke legyen bekötve az élők kötelékébe!

Közlemény az 1 %-os felajánlások ismeretében

Egyházunk, a Magyarországi Evangélikumi Testvérközösség, melyet az Alkotmánybíróság előtt általunk ismételtelen megtámadott új egyházi törvény (2011. évi CCVI. tv.) megfosztott eredeti státuszától, a tavalyi adóévre tett 1%-os SZJA-felajánlások összege alapján az ország 7., a felajánlók számát tekintve pedig a 8. legnagyobb felekezete.

Az adatok ismeretében még inkább szégyenletesnek tartjuk, hogy a több évtizede tisztességgel megélt egyházi státuszunktól a Parlament kormánypárti többsége indokolás nélkül megfosztott bennünket. Ennek következtében januártól elvonták tőlünk a hajléktalanok, idősek és nagycsaládosok közt végzett, országsszerte ismert szociális munkánkban nélkülözhetetlen kiegészítő támogatást, és ígéretei ellenére a mai napig nem kötött velünk az illetékes minisztérium közoktatási megállapodást a mintegy 3000 súlyosan hátrányos helyzetű gyermeket nevelő oktatási intézményeink továbbműködtetésére.

Az Egyház lelkész elnökeként köszönetet mondok annak a 43 076 466 Ft-ról rendelkező 6330 támogatónknak, akik nehéz helyzetünkben nyíltan mellénk álltak, így anyagilag és erkölcsileg segítik a legszegényebbek

ezrei között végzett egyházi, szociális és oktatási tevékenységünket.

Iványi Gábor

Budapest, 2012. szeptember 19.

Ünnepélyes avató

Október 6-án, szombaton délután 4 órakor ünnepélyesen felavatjuk átépített kisvárdai templomunkat. Az alkalomra szeretettel várjuk az érdeklődőket. Cím: Várday I. u. 7. Érdeklődni Iklódy László lelkésznel lehet. Tel.: (06) 45/420-083.

Megemlékezés a Kamenyec-Podolszkij-i deportálás 71. évfordulója emlékére

Időpont: 2012. október 11-12. (csütörtök-péntek), Helyszín: Budapest, VIII. ker., Dankó u. 11. Kline terem (Wesley János Lelkészképző Főiskola)

Csütörtök, 10.00-13.00

A zsidó őszi ünnepsorban az újév (Ros Hásáná) után Jom Kippur, Szukkót és a Szimchát Torá követik egymást. Rendezvényünk idején épp csak hogy túl vagyunk a Tóra örömmünepén. Programunkkal emlékezünk az első magyarországi zsidódeportálás áldozataira, akiknek tragikus sorsa 71 éve, pontosan ez idő tájt teljesedett be az ukrainai Kamenyec-Podolszkijban és Stanislaw/Ivano-Frankowsk-ban... Próbálunk szembenézni azzal az egyre erősödő antiszemitizmussal, ami a jelenlegi magyar társadalmat egyre erősebben módon hatja át... Újraéledő Horthy-kultusz, szobor Prohászka Ottokárnak, Wass Albert mint kötelező olvasmány, Nyirő József újratemetés – és: holokausz emlékművek, zsidó kegyeleti helyek sorozatos megrongálása és meggyalázása... Déjà vu'. Déjà vu'?

A program első részének témája: holokausz.

'ÉLŐ KLEZMER'

Klezmer muzsika a Dzsentróval (Szalkay Dávid: trombita, Iványi Gáspár: gitár, Heigl László: nagybőgő).

KÖSZÖNTŐ

Iványi Gábor, a WJLF rektora, a fenntartó Magyarországi Evangélikumi Testvérközösség elnöke üdvözlí a megjelenteket.

MEGNYITÓ

Ilan Mor, Izrael magyarországi nagykövete megnyitja a rendezvényt.

FÁCSKA – KAMENYEC-PODOLSZKIJ

Film-montázs a WJLF udvarán növekvő, az első magyarországi zsidódeportálás egyik, ukrainai helyszínéről származó fáról.

KADDIS

Vendégek: Fekete László főkantor és tanítványai, akik ismertetik és bemutatják a kaddis műfaját a résztvevőknek.

KÖRÖSMEZŐ, KAMENYEC-PODOLSZKIJ ÉS STANISLAU

Emlékezés az első magyarországi zsidódeportálás áldozataira.

Vendég: Majsai Tamás, a WJLF Soá és Kereszténység Kutatóintézetének vezetője, a főiskola dékánja.

EMMIKE

Moldova Ágnes rövid dokumentum-portréja (portréfilm-részlet) egy Izraelben élő, magyar származású holocaust-túlélőről.

RAZGLEDNICA – „HALÁLT VIRÁGZIK MOST A TÜRELEM.” (Radnóti Miklós: Negyedik Razglednica, Szentkirályszabadja, 1944. október 31., részlet)

Radnóti-vers Kézdy György előadásában, majd Iványi Gábor a művészt saját holocaust-élményeiről kérdezi.

RÖVID RÉSZLET EGY 2011-ES, SCHWEITZER JÓZSEFFEL KÉSZÜLT BESZÉLGETÉSBŐL

A mini-videó annak kapcsán készült (egy korábbi felvételből szerkesztve), hogy rasszista inzultus érte Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbit a nyílt utcán.

NÉGYEN EGY ASZTALNÁL (I.)

Karsai László holocaust-kutató történész, Konrád György író, esszéíró, szociológus és Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi beszélgetnek – moderátor: Iványi Gábor.

A program második részének témája: Antiszemitizmus ma – „Horthy-korszak déjà vu”

KÉRDEZD A RABBIT!

Mi a zsidóság: vallás, nép, kultúra, sorközösség?... Ki a zsidó?... „Menóra-kereszt háború”: jelképek – és ami mögöttük van.

Vendég Radnóti Zoltán, a fővárosi Bét Sálom zsinagóga ’Zoli rabbi’-ja.

SHALOM HAVERIM!

A zsidó identitás kérdése a tizenéveseknél.

Vendég Friedman Sasha, a Haver Alapítvány (Haver Informális Zsidó Oktatási Közhasznú Alapítvány) önkéntese.

ÉLEDŐ HORTHY-KULTUSZ, „HORTHY-KORSZAK DEJA VU”

Performance – Kézdy György színművész és film-montázs (Wesley Stúdió).

NÉGYEN EGY ASZTALNÁL (II.)

Benedek István Gábor (BIG) író, a ’Remény’ zsidó közéleti folyóirat alapító főszerkesztője, Gábor György fi-

lozófus, egyetemi tanár és Konrád György író, esszéíró, szociológus beszélgetnek – moderátor: Iványi Gábor.

A program harmadik részének témája: Antiszemitizmus ma – összetört holocaust-emléktáblák

ÖSSZETÖRT HOLOKAUSZT-EMLÉKTÁBLA SALGÓTARJÁNBAN

Rövidfilm

ZÁRÁS, ELKÖSZÖNÉS

EGY HIVATALOSAN NEM LÉTEZŐ EGYHÁZ LELKÉSEI

Rövid riportok a Magyarországi Evangéliumi Testvérközösség lelkészeivel

A MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIUMI TESTVÉRKÖZÖSSÉG KISVÁRDAI TEMPLOMA

Film-montázs

IVÁNYI GÁBOR ÖSSZEGZŐJE

Kegyeleti megemlékezés a Kamenyec-Podolszkij-i deportálás 71. évfordulója emlékére, péntek 11 órától

Az emléknapi beszélgetés alkalmával többek között ismertetni szeretnénk az 1941-es deportálás emlékművével kapcsolatos elképzeléseket, valamint az e célból tevékenykedő Emlékmű Bizottságunk munkáját. Megvitatnánk továbbá a következő évi konferenciát illető javaslatokat, és beszámolnánk a Kőrösmező – Kamenyec-Podolszkij-i események feltárására irányuló kutatások – többek által is szorgalmazott – további előmozdítására vonatkozó terveinkről.

Az október 12-i megemlékezés alkalmára megkülönböztetett szeretettel hívjuk és várjuk mindazokat, akik ma is súlyos emlékeik között hordozzák az 1941-ben történeteket, és akiket fontos bűnbánati, kegyeleti és önismereti feladat elé állít a magyar történelem e rettenetes szégyenfoltja.

A megemlékezéssel kapcsolatos közleményeink is elérhetőek a Kőrösmező-Kamenyec-Podolszkij című honlapon: <http://korosmezokam.atw.hu>

Kapcsolat: theol@wjlf.hu. Tel.: (06-1) 210-54-00/137, 224

ÉLET és IRODALOM

Móra Ferenc: Szóló szőlő

(részletek)

Mióta az eszem tudom, mindig éltem-haltam a szőlőért. Ma is azt tarom, hogy nem teremtett ahhoz fogható gyümölcsöt az Úristen. Ha úgy volna benne módom, mint ahogy nincsen, ma se enném lágy kenyeret sose szőlő nélkül.

Gyerekkoromban is az volt a legnagyobb örömöm, mikor édesapám a vállamra csapott:

– Nyergelj, legény, kimegyünk Galambosba. Megnézzük, zsendül-e már a szőlő?

– Nézd ezt a piros dinkát – kérkedett édesapám –, a hajnal megszegyellhetné magát mellette.

Hanem biz azt nem látta többet a hajnal, mert mire a pászta végire értünk, csak a csutkája maradt.

– Hát ez a fehér bajor – mutogatott tovább édesapám –, nincs az a méz, amelyik fölérne vele. Magam is megbizonyosodtam róla, hogy a fehér bajor-szőlő édesebb a méznél. Egy fürtöt se hagytam belőle a tőkén.

– De még ezt a fekete kadarkát meg kell kóstolnod. Ilyet még álmodban se ettél.

– Nem ér ez semmit, édesapám, ha szőlő nincsen közte.

– Hát az mi fán terem?

– Hát a mesében, édesapám.

– Jaj, gyermekem, nagyon rég volt ám az, mikor én Meseországban jártam. Hanem azért megállj, mire hazafelé fordítjuk a csikókat, keríték én neked olyan szőlő szőlőt, hogy még meg is sokalod a beszédjét. A gunyhónk végibe nyomorgott egy árva szőlőtőke. Apró fodor a levele, ritka szemű, hitvány a termése, petrezselyem-szőlőnek csúfolják a jámbort. Erről szakított le édesapám egy fej szőlőt.

– Hisz ez csak petrezselyem-szőlő. Annak is a hitványa. Olyan kemény, hogy nyulat lehetne vele lőni.

– Ne törődj vele, fiacskám. Jutka húgod ezt is megköszöni, ha hazaviszed neki. Tudod, mennyire rimánkodott szegényke, hogy neki is juttassunk egy kis madárlátta szőlőt.

– De ez nem szőlő szőlő! – kötözködtem könnybelábadt szemmel.

– Majd megvállik – vette apám komolyra a szót. – Majd meglátod, hogy elmondja ez nekem estére, hogy szófogadó gyerek vagy-e? Még azt is kitudom tőle, hogy szereted-e a húgodat?

Megindultam a szőlővel hazafelé, de olyan búsan balagtam, mint akinek az orra vére folyik.

Ahogy a szőlőlevelek közül kiértem az országútra, leültem pihenni a gyepszélre. Fáradt is voltam, szomjas is voltam: lecsíptem egy szemet a petrezselyem-szőlőből.

– Nini – mondtam –, nem is olyan rossz. Hanem Jutkának mégiscsak nagyon savanyú volna.

A második szem még jobban esett, aztán meg már eszembe se jutott olvasgatni őket. Éppen beértem a kis ajtónkon, mikor bekaptam az utolsó szemet. Nem maradt a kezemben, csak az üres csoma.

Édesapám csakugyan megelőzött. Ott ült a kűszöbön, ölében Jutka húgom, vígan tapsikolva elém két kis tenyerével.

– Ehol hozza neked Ferkó bátyád a szőlőt, ehol-e – mondta neki édesapám.

Szegényletemben kiejtettem kezemből a lefosztott szőlőcsutkát. Édesapám fölkapta és a tenyerére fektette.

– Szóló szőlő, mondd meg nekem, szófogadó gyerek-e ez az én Ferkó fiam, akinek én azt parancsoltam, hogy hozza haza a szőlőt a kishúgának!

Én már bújtam volna a föld alá is, mikor édesapám újra megszólalt:

– Szóló szőlő, mondd meg nekem, szereti-e ez a gyerek a kistestvérjét? No, Ferkó, szőlő szőlő-e a petrezselyem-szőlő?

Bekotródtam a szoba sarkába s tán még most se jöttem volna elő, ha elférnék benn. Azzal pedig sose dicsekedtem el a pajtásaimnak, hogy én már szőlő szőlőt is ettem.

Egyperces áhítat minden napra

Október 1. hétfő

„Az Isten az ő Fiát, Jézust első sorban néktek támasztván, elküldte őt, hogy megáldjon titeket, mindegyikőtöket megtérítvén bűneitekből.” (Apostolok Cselekedetei 3,26)

A templom Ékes kapujában ülő santa koldus Jézus nevében történt meggyógyítása után a különös hírre összesereglett zsidóknak mondja az apostol, hogy *első sorban néktek* támasztotta „az Isten az ő Fiát, Jézust”. Nem szabad elfelejtenünk, hogy a zsidóságé elsősorban a Megváltó. Mi az Ő nevére való megkereszteltetésünk által, az *örökbefogadás* révén, a hit által kapcsolódunk a választott néphez. De ezért a lehetőségért is áldjuk Izraelt, és alázattal elismerjük ebben is elsőbbségét.

Október 2. kedd

Teremjetez azért megtéréshez méltó gyümölcsöket, és ne mondogassátok magatokban: Ábrahám a mi atyánk! Mert mondom néktek, hogy az Isten ezekből a kövekből is támaszthat fiakat Ábrahámnak. (Lukács 3,8)

Keresztelő János intő szavai minden vallásában elbizakodott embert jótékonyan elbizonytalanítanak. Ahogy nem mentség Ábrahám szövetségének hangoztatása, úgy a keresztelési emléklap sem menlevél. Az igazi kérdés, hogy megtermi-e életünk a megtéréshez méltó gyümölcsöket?

Október 3. szerda

„És megtértek, és meglátjátok, hogy különbség van az igaz és a gonosz között, az Isten szolgája között és a között, aki nem szolgálja őt.” (Malakiás 3,18)

A megtérés megnyitja az ember szemét. Rögtön látni kezdi a döntő különbséget az igazak és gonoszak, a hiteles Isten szolgálói és a képmutatók között. A megtérés nagy kijózanodás. Ne csak arra törekedj, hogy Isten kegyelme bűneidről tisztára mosson, hanem, hogy tisztánlátásra juthass elfogultságodból és közönyödből.

Október 4. csütörtök

„Nem engedik őket az ő cselekedeteik megtérni az ő Istenükhöz, mert paráznaság lelke van közöttük, és nem ismerik az Urat.” (Hóseás 5,4)

A megtérés nem csupán elméleti döntés. Természetesen az elhatározásnak is szerepe van, de ellentétesen cselekedni azzal, amit Isten akarataként megértettünk, ez egyenesen az Úr félreismerése lenne. Istent nem lehet megtéveszteni. Megtérése mutatkozzék meg a radikális életváltásban!

Október 5. péntek

„Nem is volt őhöz hasonló király ő előtte, aki úgy megtért volna az Úrhoz teljes szívéből és teljes lelkéből és teljes erejéből, Mózesnek minden törvénye szerint; de utána sem támadott hozzá hasonló.” (2 Királyok 23,25)

Jósiás király kisfiúként kezdett uralkodni, olyan életkorban, amikor az embernek még nincsenek kiforrott fogalmai önmagáról, az erkölcsökről és egyáltalán a világról. Jó természete volt, mégis döntő fordulat következett be az életében akkor, amikor Isten igéjének (a törvénykönyvnek) egy elfeledett példányát a templom renoválásakor megtalálták. A szent kijelentés alapján döbbsent rá, hogy a jóindulatú embernek is meg kell térnie és komolyan kell vennie Isten törvényeit. Ez volt az ő nagy megtérése. Ne hidd, hogy a bűnbocsánat evangéliumát, csak a kocsmákban és a börtönökben kell hirdetni...

Október 6. szombat

„Feleséged, mint a termő szőlő házad belsejében; fiaid, mint az olajfacsemeték asztalod körül.” (Zsoltárok 128,3)

A hónap üzenetében a megtérés, mint beérés, és általában a gyümölcs, a szüret gondolatai jelennek meg. Ma a gazdag hozamú kert képével festi le a szent író az igaz ember meghitt családi környezetét. Bizony nincs nagyobb áldás, mint a szeretetben és szolgálatkészségben gazdag családanya és a világ minden jó kihívására nyitott gyermekek.

Október 7. vasárnap Hálaadás napja

„Én vagyok a szőlőtő, ti a szőlővesszők: Aki én bennem marad, én pedig ő benne, az terem sok gyümölcsöt: mert nálam nélkül semmit sem cselekedhettek.” (János 15,5)

A szőlőtőtől elválasztott vesszők tüzelésre csak alig használhatók, mezőgazdasági hulladéknak tekinthetők. A képben megjelenik azonban a teremtő Isten alázata is: ha a „szőlővessző” megmarad a tőkével való élő kapcsolatban, a gyümölcsök őrajta fognak megmutatkozni. Miért is akarnád Isten ellenében kiválóságodat kibontakoztatni?

Október 8. hétfő

„Kevés idő múltán megháborodtok ti elbizakodottak, mert elvész a szüret, és gyümölcsszedés sem lesz.” (Ézsaiás 32,10)

A csöndes és kellemes idők elaltathatják éberségünket. Valahogy úgy, ahogy a gyümölcsfa egy ideig ontja kellemes termését, de jöhet fagyás, kártevők vagy természeti csapás és vége mindennek. Így teheti semmissé Isten áldását az emberi elbizakodottság is, melyet a gondtalan ellustuló hívő magatartás enged eluralkodni.

Október 9. kedd

„Nem késik el az ígérettel az Úr, mint némelyek késelemnek tartják; hanem hosszan tűr érettünk, nem akarván, hogy némelyek elveszenek, hanem hogy mindenki megtérésre jusson.” (2 Péter 3,9)

Az első keresztényekben nagyon elevenen élt az Úr azonnali visszajövetelének a gondolata. Egy idő után a világ gúnyolódni kezdett a várakozók felett, akik lassan talán megértették, hogy törekvésük középpontjában nem állhat az öncélú virrasztás. Figyelmüknek az elveszett világra kell irányulnia, s azt kell megérteniük, hogy Isten meddő szeretete a jó pásztor egy elveszett bárány utáni végzettsége felülír minden többségi szempontot.

Október 10. szerda

„E tudatlanságnak idejét azért elnézvé az Isten, mostan parancsolja az embereknek, mindenkinek mindennütt, hogy megtérjenek...” (Apostolok Cselekedetei 17,30)

Pál Athénban, az Areopáguson prédikál. Megdicséri a görögök buzgó istenkeresését, de nem hallgatja el, hogy a bálványok csupán emberi kéz alkotásai, s nincs bennük örökkévaló lélek. Szavai megvilágosodást idéznek elő az emberekben, akiknek e pillanattól kezdve komoly erkölcsi döntést kell hozniuk: nem szolgálhatnak tovább a báboknak, hanem az élő Istenhez kell térniük teljes szívvel. Ha megértetted, hogy ki a Teremtőd, te is döntés előtt állsz!

Október 11. csütörtök

„Annakokáért elhagyván a Krisztusról való kezdetleges beszédet, törekedjünk tökéletességre, nem rakosgatván le újra alapját a holt cselekedetekből való megtérésnek és az Istenben való hitnek...” (Zsidó 6,1)

Sokan vannak, akik nem akarnak kinőni a lelki gyermekorból. Újra és újra át akarják élni a bűnökből való megtisztulás örömét, és ünneplik megvilágosodásuk tiszta pillanatait. Már régen súlyosabb dolgokkal kellene megbirkóznuk. Isten munkatársaivá válhatnának, akik mások terhét hordozzák, de még mindig azt szeretnék, ha őket venné ölbe az Úr. Mikor leszel már nagykorú?

Október 12. péntek

„Mert a vetés békességes leszen, a szőlőtő megadja gyümölcsét, a föld is megadja termését, az egek is megadják harmatjukat, és örökössé teszem mindezeneken a nép maradékát.” (Zakariás 8,12)

Amikor az ellenség mindent összegázol, és csapás csapást ér, gonosz ember és a természet gyengesége egyszerre sújtja az istenkeresőt, akkor az hajlamos azt képzelni, hogy ez a szörnyű idő már megszakíthatatlan. Pedig Isten gondolata a békesség és az áldás. Ne félj, azt is újra meg fogod tapasztalni!

Október 13. szombat

„Még szőlőket plántálsz Samariának hegyein; akik plántálják a plántákat, élnek is azok gyümölcsével.” (Jeremiás 31,5)

Isten ítélete az élet minden területén sújtja – ebben a végtelenül szomorú helyzetben kell hirdetnie a prófétának az Úr örökkévaló szeretetét, Samária letarolt hegyein a friss szőlőpalánták áldott gyümölcsét, mert az Úr begyógyítja a sebeket és újra áldást ad!

Október 14. vasárnap

„És amikor ezt hallotta Jézus, mondta nekik: Nem az egészségeseknek van szükségük orvosra, hanem a betegeknek, nem azért jöttem, hogy igazakat, hanem hogy bűnösöket hívjak megtérésre.” (Márk 2,17)

Máté megtérésekor vámszedő „kollegái” is Jézushoz tódulnak. A finnyás, távolságtartó farizeusok és írástudók egy magára valamit is adó rabbihoz méltatlannak tartják ezt a társaságot. Jézus válasza egyszerű és világos: ahogy az orvos nem az egészségesek üdítő társaságát keresi, hanem hivatását kívánja gyakorolni, úgy Ő is a bűnösök üdvözítésén fáradozik.

Október 15. hétfő

„Most örülök, nem azért, hogy megszorodtatok, hanem hogy megtérésre szomorodtatok meg. Mert Isten szerint szomorodtatok meg, hogy miattunk semmiben kárt ne valljatok.” (2 Korinthus 7,9)

Az apostol feladata nem a közösség bármi áron való együttartása. A gyülekezetben hangsúly van a minőségen is. Pál nem sértegeti a korinthusiakat, de egyértelmű bírálatot mond, és örömmel nyugtázza, hogy szavaiból nem sértődöttség, hanem a gyülekezet hibás vagy bűnös döntései feletti bánat fakadhatott. Udvarias finomkodás helyett egyenes és gyógyító igazmondást!

Október 16. kedd

„Avagy megveted az ő jóságának, elnézésének és hoszútűrésének gazdagságát, nem tudván, hogy az Istennek jósága téged megtérésre indít?” (Róma 2,4)

Az igazi döntés az, ha az ember nem az ítélettől való félelem miatt, hanem Isten iránti szeretetből fordul el a bűntől. Ugyanezért nem akar többé vétkezni, nehogy megszorítsa az Úrnak Lelkét. Kár lenne, ha bárki közülünk félreértene Isten végtelen türelmét és jóságát, és játszani kezdene a kegyelemmel.

Október 17. szerda

„Aki szelíden fenyíti az ellenszegülőket; ha talán adna nekik az Isten megtérést az igazság megismerésére...” (2 Timóteus 2,25)

A vezetői szigor és türelmetlenség Isten országában is elképzelhető, de ott sem jó megoldás. A szelídség nem gyengeség, hanem kikezdhethetlen nyugalom. A dac majdcsak megtörik annak partjainál!

Október 18. csütörtök

„Minden szőlővesszőt, amely én bennem gyümölcsöt nem terem, lemetsz; mindazt pedig, amely gyümölcsöt terem, megtisztítja, hogy több gyümölcsöt teremjen.” (János 15,2)

A szőlész biztos kézzel távolítja el a tőke meddő vesszőit. Élet kering ugyan bennük, levelet is hoznak, de termésük sosem lesz. Ez a kép is arra int, hogy Isten országában az öncélú új élet önmagában semmit nem ér. Lépj tovább és teremd meg a világ által is sóvárogva várt lelki gyümölcsöket.

Október 19. péntek

„Ezért siratom Jáezer siralmával Sibma szőlőjét, megnevésítlek könnyeimmel Hesbon és Eleálé, mert szüretedről és aratásodról a víg éneklés elmaradt.” (Ézsaiás 16,9)

A felsorolt nevek, a vidám szüret helyszíneinek emlékét idézi a fogságra készülődő nép számára a megrendült prófétai jaj kiáltás. Minden múlandó ezen a földön, mégis megsiratunk minden átmeneti veszteséget is, hiszen az egészséges lélek soha nem lehet nagyvonalú, ha a valamikori áldások megsemmisülését látja. Siratjuk az elveszett emberi kapcsolatokat, gyászoljuk a közös örömet, és fájdalmasan üresek a puttonyok és kádak.

Október 20. szombat

„Ahogy kimenvén a mezőre, leszüretelték szőlőiket, mindjárt ki is taposták, és örömnüpet ültek, és bementek az ő istenüknek házába, és ettek és ittak, és szidalmazták Abiméleket.” (Bírák 9,27)

Abimelek, Gedeon fia abszolút hatalomra tett szert, ügyesen és kegyetlenül megszabadult minden vetélytársától. Az emberek uralkodásának harmadik évére torkig lettek zsarnokságával. Meg akartak szabadulni tőle, és szívesen vették volna, ha Jóthám, az Abimélek vérengzéseit túlélő bátor leszármazott jóslatai végre beteljesednek. Kapatos henccegéseik és a kegyetlen önkényúr szidalmazása azonban még nem stratégia. Nem tudnak alternatívát kínálni, ezért sorsuk szükségszerűen az elbukás és vereség. Még akkor is, ha Abimélek napjai is meg vannak számlálva.

Október 21. vasárnap

„Mert olyanok valátok, mint tévelygő juhok; de most megtértetek lelketek pásztorához és felvigyázójához.” (1 Péter 2,25)

Kezdetben jólesik a korlátlan szabadság. Nem nyúl utánunk a pásztor vesszeje és botja, de aztán a tévelygő juhok sorsa a lerongyolódás és kiszolgáltatottság. Senki nem szánja az elkóborolt bárányt, farkas és rabló egyaránt zsákmányt lát benne. Kihez mehetnénk? Mégis csak vissza kellene térni lelkünk pásztorához...

Október 22. hétfő

„Ha pedig megtértek hozzám és megtartjátok parancsolataimat és cselekszítetek azokat: még ha az égnek utolsó szélén volnának is szétszórt gyermekeitek, onnan is összegyűjtöm őket és beviszem arra a helyre, melyet választottam, hogy lakozzék ott az én nevem!” (Nehémiás 1,9)

Az egyéni megtérés, főként a vezetők megfordulása az egész közösségre hatással van. De a szavakban kinyilvánított akaratot követnie kell az igaz tetteknek is. És akkor az áldás sem marad el. Még olyanok is hazatalálnak, akiket reménytelen messzeségbe vetett engedetlenségük.

Október 23. kedd

„Megemlékeznek és megtérnek az Úrhoz a föld minden határai, és leborul előtted a pogányok minden nemzetsége.” (Zsoltár 22,28)

A 22. zsoltár egyben Jézus kereszten mondott imája. Belőle nemcsak a szenvedő ember egyéni fájdalma tör elő, hanem a kereszt értelmének a megvallása, a reménység is: akik tetteik és gondolataik alapján a perifériára szorultak, azok is megtalálják az Úrhoz vezető utat.

Október 24. szerda

„...hogy gyermekségedtől fogva tudod a szent írásokat, melyek téged bölcsé tehetnek az üdvösségre a Krisztus Jézusban való hit által.” (2 Timóteus 3,15)

Nagy előny a bibliaismeret, az Isten népe közötti otthonosság. Timóteusnak is hasznára vált, hogy édesanyja és nagyanyja hívő emberek voltak. Ez az ismeret azonban önmagában nem elég a fiatal Timóteusnak. Mindezek alapján meg kellett hoznia saját személyes döntését, mellyel Jézus Krisztust személyes Megváltójának ismerhette el.

Október 25. csütörtök

„Atyámfiain, hogyha valaki ti köztetek eltévelyedik az igazságtól, és megtéríti őt valaki, tudja meg, hogy aki bűnöst térít meg az ő tévelygő útjáról, lelket ment meg a haláltól és sok bünt elfedez.” (Jakab 5,19-20)

Olyan könnyű ítéletet mondani az elbukott felett, vagy a többség védelmére hivatkozva kiközösíteni őt a szentek közösségéből. Valóban, csaknem reménytelen az elbukó helyzete, de mégis lehetséges a csoda. Mintha valaki halottat támasztana fel olyan az eltévelyedett Istenhez való visszavezetése.

Október 26. péntek

„És látta Isten az ő cselekedeteiket, hogy megtértek az ő gonosz útjukról: és megbánta az Isten azt a gonoszt, amelyről mondta, hogy végrehajtja rajtok, és nem hajtotta végre.” (Jónás 3,10)

Jónás menekülésének a fő oka az, hogy tudja: ha hivatását teljes szívből gyakorolja, az emberek megtérhetnek, s ha ez megtörténik, Isten kész lezárt döntését is

megváltoztatva az ítélet alá rekesztettek felett kegyelmet gyakorolni. Az emberi „igazságérzet” ezt nem tudja elviselni. Mert nem értheti, csak megtapasztalhatja a kegyelem csodáját.

Október 27. szombat, Sola Scriptura

„És ha a gonosztevő megtér minden vétkeiből, melyeket cselekedett, és megtartja minden parancsolatimat, és törvényt szerint és igazságot cselekszik: élvén éljen, és meg ne haljon.” (Ezékiel 18,21)

Az „öt sola” első kizárólagossága: egyedül a Szentírás alapján. Bármit mondanak az emberek vagy a földi törvények Isten kegyelmet és életet hirdet azoknak, akik visszatálnak az Úr parancsolataihoz, és készek azt a gyakorlatban is megélni. Mindez nem megérzésen, hanem az igazmondó Isten ígéletén alapszik.

Október 28. vasárnap, Sola Fide

„Megigazulván azért hit által, békességünk van Istennel, a mi Urunk Jézus Krisztus által.” (Róma 5,1)

Egyedül hit által, nem a tapasztalatok, a teremtett világ törvényei vagy a filozófiai logika, hanem az Isten által ajándékozott és a hétköznapi értelemben léptenyomon gyakorolt, de most üdvösségünk kérdésére is kiterjesztett hit által nyerhetünk bizonyosságot afelől, hogy Isten kibékült velünk, és igazzá nyilvánít bennünket a mi Urunk Jézus Krisztus érdeméért.

Október 29. hétfő, Sola Gratia

„Mert a nekem adott kegyelem által mondom mindenkinek közöttetek, hogy felfejebb ne bölcselkedjék, mint ahogy

kell bölcselkedni; hanem józanon bölcselkedjék, amint az Isten adta kinek-kinek a hit mértékét.” (Róma 12,3)

Egyedül (csakis) kegyelemből, azaz nem jó cselekedeteink vagy valamilyen magasabb szempont által, netán kiváltságok révén nyerhetjük el üdvösségünket. Ne keressünk más szempontot. Csakis Isten kegyelme nyitja meg előttünk a menny kapuját.

Október 30. kedd, Solus Christus

„Mert a törvény Mózes által adatott, a kegyelem pedig és az igazság Jézus Krisztus által lett.” (János 1,17)

A törvény szerepe döntő és fontos. Elvezet minket annak belátására, hogy Isten igazságának a magunk erejéből semmiképpen nem tudunk megfelelni. Viszont módunk van elfogadni Jézus Krisztus segítségét és közbenjárását, s így számunkra és a távolvalók számára is megnyílik az az út, melyen a szabadság felé Mózes Isten népével elindult.

Október 31. szerda, Soli Deo Gloria (Reformáció ünnepe)

„És lőn abban az órában nagy földindulás, és a városnak tizedrésze elesett; és megöletett a földindulásban hétezer ember neve; és a többiek megrémültek, és a menny Isteneinek adtak dicsőséget.” (Jelenések 11,13)

A mártírok az örök reformáció hősei. Nem hiába haltak meg, halnak meg ma is az Úr ügyéért. Akik látták vagy látják mindvégig való hűségüket és önfeláldozásukat, meghódolhatnak az Úr előtt. A mindennapok apró áldozataiban is dicsőítsd meg Uradat a téged körülvevő világ nyilvánossága előtt. -ig

2012. OKTÓBER

Istentiszteletek és bibliáórák

„Elég neked az én kegyelemem, mert az én erőm erőtlenség által ér célhoz.” (2 Kor 12,9a)

Az egyházi év témája: Mi az elég?

Október hónap igéje: „Jó az Úr a benne reménykedőkhöz, a hozzá folyamodókhöz.” JerSir 3,25

Istentiszteletek		Bibliáórák	
	Igehely		Tóra-olvasás rendje
Október 7. Szentháromság után 18. (Hálaadó) vasárnap	3 Mózes 19,1–3. 11–18 Máté 22,34–46 1 Korinthus 1,4–9	Október első hete	1 Mózes 33,12–34,26 Haftara: Ezékiel 38,18–39,16
Október 14. Szentháromság után 19. vasárnap	1 Mózes 1,26–28. 31 Máté 9,1–8 Efézus 4,20–28	Október második hete	1 Mózes 1–6 Haftara: Ézsaiás 42,5–43,10
Október 14. Szentháromság után 19. vasárnap	Ézsaiás 5,1–7 Máté 22,1–14 Efézus 5,15–21	Október harmadik hete	1 Mózes 6,9–11,32 Haftara Ézsaiás 54,1–55,5
Október 21. Szentháromság után 20. vasárnap	2 Timóteus 3,14–17 János 20,30–31 Ámós 8,11–12	Október negyedik hete	1 Mózes 12,1–17,27 Haftara: Ézsaiás 40,27–41,16
		Október ötödik hete	1 Mózes 18–22 Haftara: 2 Királyok 4,1–37

KIK VAGYUNK?

Wesley János, a tűzből kikapott üszök

Születéstől a megtérésig

Ki ez az ember, aki a megtérésekor talán minden idők legnagyobb ébredését indította el Angliában, amely gyakorlatilag megszakítás nélkül a haláláig, vagyis kb. 50 éven át tartott? Akinek szellemi örökségét mi is osztjuk, s iskoláink névadója?

Wesley (1703-1791) egy anglikán lelkészházaspár 15. gyermekeként született meg. Nagyapja és dédapja is puritán lelkész volt. Ez a származás lelki örökséget is jelentett. A puritánok a Wesley által elindított ébredési mozgalom lelki elődei lehettek, s valószínűleg az ő több évszázados kitartó és komoly munkájuk gyümölcsét aratta le.

Anyja, Zsuzsanna a nonkonformisták Páljának nevezett dr. Samuel Annesley 25. gyermeke volt, de 13 éves korában teológiai megfontolásból elhagyta szüleinek szigorú kálvinizmusát, és az anglikán egyház kötelékébe lépett. Naponta 6 órán át oktatta gyermekeit, és férje távollétében a konyhájukban 200 gyülekezeti tagnak tartott imaórákat. Mihelyt a Wesley gyerekek elérték az egyéves kort, megtanulták, hogy féljenek a vesszőtől, és csak titokban, csendben hullassák könnyeiket. „Először is le kell győzni az akaratot, és ki kell fejleszteni az engedelmség iránti készséget” - írja Zsuzsanna. Ez a módszer Jánost nem tette gyenge akaratúvá – kevés ember tudta nála jobban elfogadtatni akaratát másokkal, sokszor a metodisták egész konferenciájával is. A szülők hamar észrevették, hogy Jánosban valami különös lakik. „János semmit sem tesz anélkül - még elhamarkodottan sem -, hogy azt meg ne tudná indokolni” - írta apja. Hatéves korában az epworthi gyülekezet tagjai - akik állandóan hadakoztak a lelkész apával - felgyújtották a paplakot, amely teljesen leégett. János hajszál híján ott veszett, s anyja ettől kezdve „tűzből kikapott üszöknek” nevezte őt (Zak 3,2).

Wesley 1720-tól az oxfordi Christ Church College hallgatója lett. 1725-ben diakónussá szentelték, majd 1726-ban a Lincoln College tagjává választották, ami tagságának 1751-es lemondásáig bizonyos anyagi függetlenséget is jelentett számára. Tanítani kezdett az oxfordi egyetemen, 1728-ban lelkésszé szentelték. A következő évtől tagja, sőt, középpontja lett egy szűk (legfeljebb 25 fős) baráti társaságnak, amely öccse, Károly körül csoportosult. A görög Újszövetséget és a klasszikusokat olvasták, öskeresztény szokás szerint szerdán és pénteken

bőjtöltek (du. 3-ig nem ettek), hetente úrvacsorát vettek, rendszeres önvizsgálatot tartottak, börtönöket és betegeket látogattak, egyénileg és közösen is szigorú szabályok szerint éltek. Emiatt különféle gúnynevekkel illették őket, pl. Szent Klub, metodisták (módszereskedők) stb. Kempis Tamás „Krisztus követése”, valamint William Law „Serious Call” (Komoly elhívás) és „Christian Perfection” (Keresztény tökéletesség) c. műveit olvasva Wesley rájött, hogy az ember vagy egész életével Krisztust szolgálja, vagy egyáltalán nem szolgálja Őt - s az előbbire kezdett törekedni. 1733. jan. 1-jén az oxfordi Szt. Mária templomban elmondta „A szív körülmetélése” c. prédikációját, melyről naplójában 1765-ben így nyilatkozik: „Benne van minden, amit ma is tanítok a bűntől való teljes megszabadulásról és arról, hogy mit jelent Istent osztatlan szívvel szolgálni”. 1735-ben Károlyval és oxfordi társaságuk másik két tagjával Georgiába ment az indiánok térítése végett. „Ha a georgiai indiánok közül valamelyik beteg lett (de ez ritkán fordult elő addig, amíg a keresztényektől el nem tanulták a falánkságot és az iszákosságot), azok, akik a közelében voltak, megadtak neki mindent, amire szüksége volt. Ó, kicsoda téríti meg az angolokat becsületes pogányságra?” - írta később. Útközben találkozott a herrnhuti cseh-morva közösség egy csoportjával, és két és fél évi távollét után hazatérve rájött, hogy még nem tért meg. Londonban találkozott Böhlér Péterrel, a cseh-morva közösség lelkészével, aki jobban megvilágította előtte a kegyelemből való üdvösség útját, s meggyőzte arról, hogy a Krisztusba vetett igaz hittől elválaszthatatlan a bűn feletti győzelem és a bűnbocsánatból származó állandó békesség. Megtérése 1738. máj. 24-én történt, a cseh-morva közösség összejövetelén. Így ír erről: „Este nagyon kelleltenül mentem el az Aldersgate utcai társaságba, ahol valaki felolvasta Luthernek a Római levélhez írt bevezetését. Háromnegyed kilenc táján, midőn a felolvasás ott tartott, hogy Isten milyen változást idéz elő a szívben a Krisztusban való hit által, szívemet furcsa melegség töltötte el. Azt éreztem, bízom Krisztusban, egyedül Krisztusban, üdvösségemért. Megkaptam a bizonyosságot, hogy elvette bűneimet, még az én bűneimet is, és megszabadított a bűn és a halál törvényétől.”

(Folytatjuk)

ANNO

Apróságok Wesley életéből

1. Wesley kedvenc könyvei és egy kegyes ember tanácsa. Kempis Tamás és Law könyvei tartoztak Wesley kedvenc tanulmányai közé. Kezdetben ezek oly mély benyomást gyakoroltak rá, hogy kísértésbe esett minden társaságtól visszavonulni és remete életet élni. – Egy napon meglátogatott egy komoly embert, hogy erre nézve kikérje tanácsát. „Uram, Ön Istent kívánja szolgálni és egykor a mennyországba óhajt jutni” – viszonzá az öreg, „jegyezze meg magának, hogy kegyed Istent nem szolgálhatja egyedül, ezt másokkal társaságban kell megcselekednie. A Szentírás mit sem tud a remete-életéről.” E szavak kellőleg felvilágosították Wesleyt és a jövőben élete zsinórmértékéül szolgáltak és ama milliók sorsára bírtak döntő hatással, akik később a metodista egyház munkája által lettek megmentve.

2. Georgiába utazás Oglethorpe generálissal. Oglethorpe generális Wesley atyjának volt barátja. Amikor Georgiában (brit gyarmat Amerikában) helytartó volt, az ő befolyása révén hívták meg oda Wesley Jánost és Károlyt misszionáriusoknak.

Amerikába való utazásuk alatt egy napon Wesley János nagy lármát hallott Oglethorpe fülkéjében. Amikor ennek oka felől tudakozódott, a helytartót a legnagyobb izgatottságban találta. Ez elbeszélte neki, hogy az egyik szolgálója óriási mulasztást követett el szolgálatában. Most, kezén és lábán béklyókkal a hadihajóra küldi,

mert sohasem fog neki megbocsátani. Wesley nyugodtan nézett rá és így szólt: „Remélem, sohasem fog vétkezni?” E nyugodt szavak a helytartót egész meglepték és komollyá tették; azután a szolgálója elé dobott egy csomó kulcsot, e szavakkal: „Itt vannak a kulcsaim, és a jövőben viselkedj tisztességesen.”

3. Spangenberg Wesleyhez intézett kérdése. Spangenberg G. Ágoston a morva testvérek egyik lelkésze volt Georgiában; később a morva testvérek püspöke lett. Georgiában megérkezésekor Wesleyt Spangenberg igen szívesen fogadta. Bensőséges társalgásukban kérdezte meg egyszer Wesleyt: „Bizonyoságot tesz-e Isten Lelke Ön előtt, hogy Ön Istennek gyermeke?” Wesley csodálkozott e kérdésen és nem tudta mit feleljen. „Ismeri Ön Jézus Krisztust?” folytatta Spangenberg. – „Tudom, hogy Ő a világ Üdvözítője.” „Bizonyosan” mondá Spangenberg, „azonban tudja-e Ön, hogy Ő kegyedet megmentette?” – „Remélem, hogy meghalt érettem” viszonzá Wesley. Spangenberg csupán még hozzátette: „Tudja-e Ön ezt?” – „Igen” válaszolta Wesley, de később megjegyzi: „Attól félek, hogy csak szavak voltak,” később jött el az az időpont, amikor megtérésekor elnyerte a Szentlélek ama bizonyosságát, hogy ő Istennek gyermeke.

(Forrás: *Békeharang*, V. évfolyam, 1914. augusztus hó 1. 15. szám, 2. oldal)

ÉLET és VIDÁMSÁG

„Induljunk testvér hazafelé, mert már biztos feszül a kecske tőgye otthon!”- mondta valaki egy körzetben tartott, hosszabbra nyúlt bibliaóra után.

☺☺☺

„Aki az ökör szarvára teszi a kezét, az nem alkalmas Isten országára” – idézte egy testvér kissé pontatlanul, felcserélve az ökör szarvát az eke szarvával (Lk 9,62).

☺☺☺

„Ne csak a könnyen megtartható ígéket fogadjuk el, hanem a nehezeket is, mert az Úr Jézus is mondta: a

tevét is nyeljük el, ne csak a szűnyogot” – biztatott valaki egy házi gyülekezetet (Mt 23,24).

☺☺☺

„Olyan zűrzavar volt otthon, mint Bábelben.” - Ezt elhíhetjük, ha Bábel sem jutott testvérünk eszébe.

☺☺☺

„Majdnem kipukkadt, annyi szeretet volt benne” – így jellemezték valakit. Most az egyszer tényleg nem sajnáljuk, hogy kevés a szeretet.

☺☺☺

A zsidók vallásosságát akarta valaki kritizálni, amikor azt mondta: „Megadták a töményből is a tizedet, mert mindez meg volt írva a misnába meg a masnába.” (Lk 11,42)

Iklódy László kisvárdai lelkész gyűjtése

KALENDÁRIUM – OKTÓBER

(Folytatás a 2. oldalról.)

Október 6. - Az aradi vértanúk emléknapja

Az 1848/49-es szabadságharc végét jelentő világsi fegyverletétel után a császári haditörvényszék ítélete alapján Aradon kivégezték a magyar honvédsereg 12 tábornokát és egy ezredesét, akik a bukást követően kerültek osztrák fogságba. Így a nemzet vértanúi lettek: Aulich Lajos, Damjanich János, Dessewffy Arisztid, Kiss Ernő, Knézich Károly, Lahner György, Lázár Vilmos, Leiningen Westerburg Károly, Nagysándor József, Pöltenberg Ernő, Schweidel József, Török Ignác és Vécsey Károly. Az aradi vértanúk kivégzésének emléknapja nemzeti gyásznapi hazánkban.

Október 10. - A Lelki Egészség Világnapja

A Lelki Egészség Világnapját a Mentális Egészség Világszövetsége kezdeményezte húsz esztendővel ezelőtt, 1992-ben, azóta pedig világszerte számos szervezet csatlakozott hozzá. Hazánkban 1994 óta emlékeznek meg arról, hogy a lelki betegségben szenvedő emberek ugyanolyan emberi méltósággal rendelkeznek, mint bárki más: őket is megilleti az egyenlőség minden joga. A Világnap üzenete rendre az, hogy a pszichiátriai problémával küzdő embertársaink betegsége nagyrészt az elszigeteltségükből fakad és ezek kizárólag orvosi kezeléssel nem oldhatók meg. Amennyiben megfelelő támaszt, szeretetet és lelki támogatást kapnak a kórházi illetve gyógyszeres kezelés mellett, ők is a társadalom hasznos tagjait gyarapítják.

„Minden tekintetben megmutattam nektek, hogy milyen kemény munkával kell az erőtlenekekről gondoskodni, megemlékezve az Úr Jézus szavairól. Mert ő mondta: Nagyobb boldogság adni, mint kapni.” (Ap-Csel 20,35)

Október 10. - Tíz éve kapott irodalmi Nobel-díjat Kertész Imre

Önéletrajzi ihletésű, a holokausztról és az önkényuralomról szóló műveiért tíz esztendővel ezelőtt, e napon kapott irodalmi Nobel-díjat Kertész Imre. Első regénye, a Sorstalanság - amit 13 évig írt - többévi várakozás és visszautasítások után jelenhetett csak meg 1975-ben. Sikert előbb külföldön aratott a mű, itthon csak a rendszerváltoztatás után, de főként az irodalmi Nobel-díj átvételekor. A regény főhőse egy kamasz fiú, akit a náci haláltábor szörnyű tapasztalatai érleltek felnőtté, és aki ezért képtelen visszatérni korábbi életéhez. A regény tárgyyszerű, már-már dokumentarista stílusa a

holokauszt újszerű irodalmi megközelítését tette lehetővé. A Kaddis a meg nem született gyermekért (1990) folytatás is, válasz is az első regényre. Későbbi műveiben a kelet-európai történelem és társadalom csapdáiba szorított, kiszolgáltatott, tragikus sorsra ítélt egyén sorselemzését adja.

Október 14. - 185 éve született Zichy Mihály

Kivételes tehetségű magyar rajzművész, az illusztrálás és a magyar romantikus festészet kiemelkedő alakja és úttörője volt Zichy. Pesten Marastoni Jakabnál, Bécsben Waldmüllernél tanult. A cárok udvari festője, húszéves korától - néhány éves párizsi és rövid hazai megszakítással - haláláig, negyvenkilenc évig dolgozott Oroszországban. Több bibliai témájú és „eszmefestészeti” munkája született. Fő művét, „A Démon fegyvereit”, vagy későbbi címén „A Rombolás Géniuszának diadalát” az 1878-as párizsi világkiállítás magyar pavilonjában láthatta volna a közönség, ha már a megnyitő előtti napokban el nem távolítják. A festmény botrányt kavart, mert túlságosan időszerű témát választott, s minősítette az európai állapotokat, és főleg a római pápát, a pápaság történelmét.

Október 18. - Lukács evangélista emléknapja

A harmadik evangélium és az Apostolok cselekedetei írója a szíriai Antiokheia városában született. Életéről keveset tudunk, csupán csak Pál apostol Kolosszébeliekhez írt levele alapján feltételezik, hogy eredeti foglalkozása szerint orvos volt. A hagyomány azt tartja, hogy kedvelte a festészetet, képfaragást, szónoklatot. Pál apostol térítette meg, és Lukács őt követte apostoli útjában. Péter és Pál apostolok halála után bejárta Itáliát, Galliát, Dalmáciát, Macedóniát. Mások szerint tanított Egyiptomban, Líbiában, Tebaiszban. Szigorú böjttel és más vezekléssel sanyargatta magát. 84 éves korában Patrasban, Achája városában vértanúhalált szenvedett. Achájában temették el, de a 4. században testét Konstantinápolyba vitték, és ott az apostolokról nevezett templomban helyezték el Szent András és Szent Timóteus mellé.

Október 22. - 130 esztendeje hunyt el Arany János

Nagy magyar költőnk vagyontalan család tizedik gyermekeként Nagyszalontán született. Szülei hívő reformátusok voltak. Tanulékonyága korán feltűnt: mire hatévesen Szalontán iskolába került, nemcsak tökéletesen olvasott, hanem már ismert bibliai történeteket, énekeket és a könnyű irodalom termékeit is. Iskolai évei alatt városszerte ismertté vált verseiről. 1844-től fordítgatott görög és angol drámákat. 1845 júliusa végén hozzáfogott Az elveszett alkotmány című vígposz megírásához. Igazi sikert, elismerést

és Petőfi barátságát a Toldi hozta meg számára. Az 1848-as forradalomban rövid ideig nemzetőr volt, az orosz beözönlés után bujdosnia kellett. Elveszítette állását, Világos pedig még az anyagi összeomlást is jelentette számára. Fél évig Geszten, a Tisza családnál nevelősködött. 1851 őszén tanár lett a nagykőrösi főgimnáziumban. Egyre többet szenvedett a testi-lelki problémái miatt. 1860-ban Pestre költözött, bekapcsolódott a pesti irodalmi és politikai életbe, a Kisfaludy Társaság igazgatója lett. Ekkoriban kezdte titokban írni - nem a nyilvánosság elé szánva - az Őszikék (kapcsos könyv) verseit. 1879-ben befejezte a Toldi szerelmét.

„Életem hatvanhatodik évébe’
Köt engemet a jó Isten kévébe,
Betakarít régi rakott csűrűbe,
Vet helyettem más gabonát cserébe.”
(Arany János: Sejtelem)

Október 23. - Az 1956. évi forradalom és szabadságharc kitörésének emléknapja

Ötvenhat esztendővel ezelőtt, október 23-án a budapesti eseményekkel kezdődött a magyar nép diktatúra elleni forradalma és a szovjet megszállás elleni fegyveres felkelése. 1956. október második felében a kommunista diktatúra ellen - főleg az egyetemi diákság részéről - országszerte meginduló tiltakozások október 23-án Budapesten váltak forradalmi tömegmozgalommá. A Bem-szobornál tartott szimpátiatüntetés hamarosan rendszerellenes tömegdemonstrációvá vált, ezt kifejezve a tömeg átvonult a Parlament elé, ahol a közel kétszázezer főre gyarapodott tiltakozók meghallgatták Nagy Imre reformokat ígérő beszédét. Közben a tüntetők ledöntötték a Dózsa György úti Sztálin-szobrot, a diktatúra egyik jelképét. A Magyar Rádió épületénél estére ostromállapot alakult ki, s a fegyverhez jutott felkelők hajnalra elfoglalták azt. A forradalmat november első napjaiban a szovjet csapatok fegyverrel fojtották vérbe.

Október 23. - Százötven esztendeje hunyt el Teleki Blanka

A magyar nőnevelés úttörője, a nők művelődési egyenjogúságának híve e napon hunyt el Párizsban. Pályájára a legnagyobb hatással nagynénje, Brunszvik Teréz volt, aki magával vitte külföldi utazásaira. Blanka is a nőnevelést választotta hivatásául: 1846-ban magyar tanítási nyelvű leánynevelő intézetet nyitott Pesten, a mai Szabadság téren. Ez az iskola számít az első olyan magyarországi leányiskolának, ahol szakszerű oktatás folyt. A szabadságharc alatt, 1848 végén kénytelen volt az intézetet bezárni; Leövey Klárával előbb Debrecenbe, Nagyváradra, végül Szegedre menekült. A szabadságharc bukása után részt vett a forradalmárok rejtegetésében. Miután a bécsi rendőrség kezére jutott Teleki Blanka levelezése, 1851-ben Bécsben elfogták és Pestre, az Újépületbe szállították. 1853-ban a haditörvényszék 10 évi várfogságra ítélte; az ítéletet is az Újépületben hirdették ki. Teleki Blanka Brünmben, Olmützben és végül Kufsteinben raboskodott. Miután 1857. május 11-én amnesztiával szabadult a kufsteini börtönből, többé nem tért haza; Ausztriában, majd Franciaországban élt, hűgánál. Ekkor a menekültek ügyét karolta fel.

Október 31. - A Reformáció Emléknapja

Luther Márton a szász választófejedelem biblia- és teológusprofesszora, német ágostonrendi szerzetes 495 esztendővel ezelőtt, 1517. október 31-én függesztette ki a wittenbergi vártemplom kapujára 95 pontba foglalt téziseit, amelyeket a katolikus

egyház megreformálása érdekében tett közzé. Luther téziseiben elutasította a búcsúcédulák árusítását, elítélte a búcsú gyakorlatát, illetve a búcsúval való visszaéléseket, bírálta a bűnök pénzzel való megváltását. Luthert a pápa kiátkozta és kiközösítette. Ezt követően Luther III. (Bölcs) Frigyes szász választófejedelem védelme alatt élt Wartburgban, ahol 1522-ben lefordította németre az Újszövetséget. Nézetei hosszas harcok árán utat törtek és az általa vezetett új irányzat lett az evangélikus, míg a nála is radikálisabb, Kálvin János genfi reformátor vezette irányzat a református vallás alapja. A történelmi protestáns felekezetek e napon emlékeznek meg az ellenreformáció áldozatairól, köztük a gályarabnak eladott prédikátorokról. (Luther feleségéről, Bora Katalinról szóló írásunk a 9. oldalon olvasható.)

(Összeállította: Kerecsényi Zoltán)

AJÁNLO

RÍMELŐ

FILM

Ámen (Amen), színes, magyarul beszélő, francia-német-román filmdráma, 126 perc, 2002. Rendező: Costa-Gavras. Főszereplők: Ulrich Tukur (Kurt Gerstein), Mathieu Kassovitz (Riccardo Fontana).

Kurt Gerstein kémikus, SS-tiszt. Amikor rájön, mire használják a ciklon B gázt a táborokban, saját és családja életének kockáztatásával próbálja leleplezni a tudomására jutott bűnöket. Ám Riccardo-n, az ifjú jezsuita papon kívül senkit sem foglalkoztat különösebben a halálra szánt milliók sorsa.

KÖNYV

André Schwarz-Bart: Igazak ivadéka

„Hallgass ide: ha az Igazak közül való vagy, egy szép napon magadtól, anélkül, hogy akarnál, elkezded majd... ragyogni; érted? A gyermek csodálkozott: – És addig? Mordecháj elfojtotta mosolyát. – Addig légy jó kisleány – felelte.”

Az ősi, talmudi legenda szerint a világot harminchat Igaz Ember tartja fenn, minden korban, az idők kezdetétől, az idők végezetéig. Harminchat Igaz Ember, akik szenvedésükkel váltják meg a világot, miközben még csak azt sem tudják biztosan, hogy a kiválasztottak közé tartoznak-e.

Petőfi Sándor

Apostol (szőlőszem-részlet)

„A szőlőszem kicsiny gyümölcs,
Egy nyár kell hozzá mégis, hogy megérjék.
A föld is egy gyümölcs, egy nagy gyümölcs,
S ha a kis szőlőszemnek egy nyár
Kell, hány nem kell e nagy gyümölcsnek,
Amíg megéri? ez belékerül
Évezredek vagy tán évmiljomokba,
De bizonyára meg fog érni egykor,
És azután az emberek belőle
Világvégeig lakomázni fognak.
A szőlő a napsugaraktól érkezik;
Mig édes lett, hány napsugár
Lehelte rája élte melegét,
Hány százezer, hány miljom napsugár?...
A földet is sugárok érlelik, de
Ezek nem nap sugárai, hanem
Az embereknek lelkei.
Minden nagy lélek egy ilyen sugár, de
Csak a nagy lélek, s ez ritkán terem;
Hogyan kívánhatnók tehát, hogy
A föld hamar megérjék?...
Érzem, hogy én is egy sugár vagyok,
Amely segíti a földet megérni.
Csak egy nap tart a sugár élete,
Tudom, hogy amidőn megérkezik
A nagy szüret,
Akkorra én már rég lementem,
S parányi művemnek nyoma
Elvész az óriási munka közt,
De életemnek a tudat erőt ad,
Halálomnak pedig megnyugovást,
Hogy én is, én is egy sugár vagyok!”

